

Országgyűlés

Billeg a számvevőszék?

Hétfőn délelőtt megkezdődött az Országgyűlés kétnaposra tervezett ülészsaka.

Fodor István, a megbízott elnök elmondotta, hogy dr. Bartalné dr. Borzseki Erzsébet (Nógrád m., 6. vk.) lemondott mandátumáról; ezt az Országgyűlés tudomásul vette. Tájékoztatatta a képviselőket arról, hogy júniusi és szeptemberi interpellációknak mi lett a sorsa.

Az ülészak tárgysorozatának megállapításakor Sütő Kálmán javasolta, hogy a Parlament november 9-ét nyilvánítsa a minőség napjává, ám a képviselők ennek napirendre tűzését nem támogatták. Roszik Gábor önálló indítványt nyújtott be, szorgalmazva a Polgári Törvénykönyv módosítását. Azt javasolta, hogy szüntessék meg az alapítvány és a közérdekű kötelezettségvállalás államigazgatási felügyeletét. Úgy döntöttek, hogy ezt a novemberi ülészakon tárgyalják meg.

A tárgysorozat elfogadása után az Alkotmánybíróság tagjainak megválasztását előkészítő jelölőbizottságról döntöttek. A Parlament tényleges politikai megosztottságát figyelembe véve az elnök — a parlamenti képvisellel rendelkező pártok javaslata alapján — ajánlotta, hogy a jelölőbizottság elnökévé dr. Vona Ferenc független képviselőt válasszák. Javasolta továbbá, hogy a jelölőbizottság tagja legyen Balogh László, Dudla József, Karvalits Ferenc és Kasó József, valamennyien a Magyar Szocialista Párt tagjai, dr. Balla Éva a Szabad Demokraták Szövetségének tagja, dr. Séra János a Kereszténydemokrata Néppárt tagja, Roszik Gábor a Fiatal Demokraták Szövetsége tagja, dr. Márton János a Magyar Néppárt tagja, dr. Raffay Ernő a Magyar Demokrata Fórum tagja, valamint Arvai Lászlóné független képviselő. Benjámin Judit úgy ítélte meg, hogy több független képviselőre lenne szükség a bizottság munkájában, tekintettel arra, hogy négy MSZP-tagot is beválasztottak. Ezt a javaslatot az Országgyűlés nagy többséggel elvetette. Végül az eredeti indítványt fogadták el a jelölőbizottság elnökére és tagjaira vonatkozó együttes szavazás során.

Ezután az Állami Számvevőszékről szóló törvényjavaslatot terjesztette elő Puskás Sándor. A Számvevőszék létrehozása tovább már nem halasztható, mert így az Országgyűlés olyan magasan kvalifikált szakemberekből álló, szigorú ellenőrző apparátusra támaszkodhatna, amelynek folyamatos munkája biztosíték a mindenkori kormány-

zat tevékenységének elfogulatlan, politikától mentes megítéléséhez. Szükségszerű, hogy létrejöjjön a pártoktól, politikai törekvésektől független szervezet, amely működésével ellenőrizhetővé válna a pártok, politikai mozgalmak tevékenységének gazdasági vetülete.

A törvényjavaslat előkészítése során számos ellenvélemény is megfogalmazódott. Többen úgy vélték, hogy nem célszerű a számvevőszéket létrehozni addig, amíg nem alkotják meg az államháztartási törvényt. Mások szerint a számvevőszék addig nem lesz működőképes, amíg nem valósul meg a tulajdoni reform. Puskás szerint ezek megalapozatlan érvek, s hangoztatóik figyelmen kívül hagyják azt a társadalmi igényt, hogy a törvényhozó hatalom végre rendelkezzen olyan szervezettel, amely szakszerűen követni tudja a mindenkori költségvetési gazdálkodást.

Politikai szempontból is érthetőnek nevezte a halasztást. Utalt arra, hogy a nemzeti kerekasztal-tárgyalásokon a tárgyalófelek a békés átmenet alkotmányos garanciáinak megteremtését szorgalmazták, s a számvevőszék éppen egy ilyen garanciát jelentő intézmény lenne.

(Folytatás a 3. oldalon)

Rácz Sándor az elnökjelölt

(Interjú a 7. oldalon)

Tétova izotóptemetés

(Riport a 6. oldalon)

Országos ellenzéki szövetség a Szovjetunióban

„Demokratikus Szervezetek Régióközi Társulása” névvel országos koordinációs szervezetet hozott létre vasárnap 92 szovjetunióbeli ellenzéki szervezet. A cseljabinszki alapító konferenciára 12 köztársaságból több száz küldött érkezett, akik több mint 300 ezer embert képviselnek. Kiáltványt fogadtak el az országos szövetség elveiről és céljairól: a szövetség nyílt, demokratikus társadalom megteremtéséért száll síkra, szorgalmazza a törvényhozó és végrehajtó hatalom s az igazságszolgáltatás következetes szétválasztását. Fellép azért, hogy a szovjet jogrendszert hozzáigazítsák az emberi jogok egyetemes nyilatkozatához és a nemzetközi szerződésekhez. A szövetség a demokratikus erők megszilárdítására törekszik. Ehhez kizárólag békés, erőszakmentes eszközöket kíván felhasználni, az érvek erejére, a tömegek körében végzett felvilágosító munkára kíván támaszkodni. Tevékenyen segíteni akarja a köztársasági és helyi választásokon a nép érdekeit igazán képviselő küldöttek megválasztását. Követeli, hogy demokratizálják a hadsereget. Elvárja, hogy az összes templomot visszaadják az egyházaknak. A tevékenység összehangolására szervezőbizottságot választottak és elhatározták, hogy a következő értekezletet három hónap múlva tartják meg. A Pravda hétfőn bírálta a szervezőket, amiért tudósítójától megtagadták, hogy jelen legyen a konferencián. (Az más kérdés, hogy a lap eddig mivel adott okot a meghívásra?! A szerk.)

Vasfüggöny a pártszékházon

Rácsnak ütköztek a Budapest XIII. kerületi MSZP-székház bejáratánál a Magyar Szocialista Munkáspárt (nincs tévedés!) október 28-ikára hirdett országos nagyaktívájának küldöttei. A megjelentek közül többen nem akartak hinni a két szemüknek, ezért két kézzel ragadták és rázták meg a „vasfüggönyt”, mely azonban sem szép szóra, sem erőnek erejére nem engedett, nem hullott le. Mi mást lehetett tenni, odébbállni egy házzal és néhány utcával: A Rózsnyai utcai Láng Művelődési Központ ezek után valóságos múlt esztendői Jurta Színház-beli állapotokat idézett. A résztvevők tömegei egymás ölében és minden szabad területet elfoglalva, szinte a csilláron csüngve hallgatták az előadót, Puja Frigyeszt, az Ideiglenes Ügyvezető Testület elnökét, aki egyebek között arról beszélt, hogy szakemberek bevonásával előkészítik az MSZMP XIV. kongresszusát, melyen egy olyan átfogó gazdasági konszolidációs tervet szándékoznak előterjeszteni, ami „a dolgozók millióit megóvjaa a fenyegető veszedelemtől, hogy hazánk, történelme folyamán ismétetlen a hárommillió koldus országává süllyedjen.”

A szünetben folyt a találgatás, hogy vajon ki zárta ki a pártból, azaz a pártszékházból az előre meghirdetett nagyaktívá meghívottait, Angyal Ádám első titkár, Kiss Péter ügyvezető titkár? Miután az kiderült, hogy Angyal külföldön tartózkodik, némelyek Nyers Rezsőt nevezték meg, aki állítólag előző éjjel (!) húzta keresztül a párt nevében

Csuklás vagy bicsaklás?

szereplő második M betűt. (Ezek szerint álmatlanul töltött éje volt!)

A „kizárt” M betű mögé felsorakozó meghívottak azonban — mint elhangzott — csak képletes módszernek fogták föl az erőszakos távol tartást, hiszen az október 27-ike reggeléig beérkezett országos adatok alapján 120 ezer 150 tagja van az MSZMP-nek, miközben ugyanaddig mindössze 29 ezren igazoltak át az MSZP-be.

Nem titkolom, megragadott, hogy az MSZMP tagságának létszámát az utolsó emberig regisztrálták, például emígyen: Budapest V. kerületében 7216 fő jelentette be, hogy megmarad a „törzspártban”. Ami, azaz aki miatt mégis kételyek ébredtek, az éppen az „első” ember, Grósz Károly volt, aki hivatalosan továbbra is az MSZMP főtitkára névre hallgat, azonban hogy, hogy nem, eltűnt a bal...mélyedésben. Tán a hepehupás Váci úton veszett nyoma, miután a „munkásosztály fellegvárában”, az angalföldi pártbizottságon esetleg őt sem fogadták (volna) oly szélesre tárt karokkal, mint Angyal Ádám egy teátrális jelenetben ezt korábban gesztikulálta. De az is előfordulhat, hogy egyáltalán el sem indult még a szívéllyes felkérés megtisztelő hatására sem.

Minderre nem derült fény a nagyaktíván, de hogy Grósz nagyokat csuklott azon a napon, afelől nem lehet kétely.

Pál Zsuzsa

Üdvözlés Romániába

Mindig is tudtuk, hogy az önkény, a terror, a népek egymás ellen uszítása idegen a román néptől, s azon zsarnoki terror agyszüleménye, amely cinikus módon s felelőtlenül tart elnyomás alatt egy országot, népcsoportokat és nemzetiségeket nemre, fajra, vallásra és világnézeti meggyőződésre való tekintet nélkül. A román diktátor és oligarchiája nem tanulmányozta eleget az emberiség történelmét, mert akkor rájöhetett volna, hogy egyetlen diktatúra, egyetlen diktátor uralma sem végtelen, s nem lehet büntetlenül egy népet és nemzetiségeket hosszú időn át rettegésben tartani.

Üdvözlünk benneteket romániai szociáldemokrata barátaink, s a szabad, boldog jövőért vívott harcokban támogatóink, nem vagytok egyedül. Bízunk abban, hogy Romániában a szociáldemokrácia lesz majd az az egyik eszköz, amellyel Románia népei kivívhatják szabadságukat és rátérhetnek arra az útra, amelyről Ceausescu

diktatúrájának torz „fejlődése” eltérítette. Ma lehet, hogy még kevesen vagytok, de Európa figyel rátok, s ha harcokban következetesek lesztek, holnap még többen lesztek, s nem is olyan hosszú idő után majd azok veszik észre, hogy egyedül maradtak, akik benneteket, a román népet és a Románia területén élő nemzetiségeket üldözik, megfélemlítik és terrorizálják.

Mi, magyarországi szociáldemokraták hisszük és valljuk, hogy a Romániában elnyomott és alapvető kisebbségi jogaikból kiforgatott nemzetiségeknek, valamint a román népnek csak Románia átfogó és mindent átható demokratizálása hozhatja meg a felszabadulást és az emberi létet. Harcokban tanúsítsatok kitartást, józanságot és körültekintést, veletek vagyunk, Európa vár benneteket.

Barátsággal:
az MSZDP debreceni szervezete

Benedetti beruház

Tízmillió dollárt akar Magyarországon beruházni francia holding-társasága révén egy ismert olasz üzletember, Carlo de Benedetti. Mint elmondotta, ha számításai bevalnak, további ötvenmillió dolláros beruházásra is kész. Egyelőre nem közölt részleteket terveiről, csupán annyit, hogy a francia holding-társaság, a Cerus partnere az üzletben a Creditanstalt Bankverein osztrák bank lenne. A francia és az olasz bankok, vállalatok, ellentétben nyugatnémet versenytársaikkal, eddig nem mutattak kellő érdeklődést a magyarországi beruházások iránt, holott azok jó lehetőségeket tudnak biztosítani. Benedetti az utóbbi évek egyik legsikeresebb európai üzletembere, aki merész vállalkozásaival nemegyszer nemcsak a lapok közgazdasági rovataiban, hanem azok első oldalán szerepelt.

EK-tagság

Nem időszerű, de lehetséges

„Amennyiben a kelet-európai országok pluralista demokráciává alakulnak és a miénkhez hasonló gazdaságuk lesz, amely képes a gazdasági és pénzügyi unióval járó kötelezettségek elfogadására, minden ellenvetés elesik az európai közösséghez való csatlakozásukkal szemben” — jelentette ki hétfőn egy rádióinterjúban Mark Eyskens belga külügyminiszter. Hozáfüzte ugyanakkor, hogy a kérdés jelenleg nem időszerű. „A római szerződés egy nyílt közösség létrehozását írta elő, de a csatlakozáshoz meg kell felelni a szükséges feltételeknek. Viszont számos ország akad, amely úgy kívánna belépni, hogy még nem tud mindenben eleget tenni a tagsággal járó követelményeknek” — mondotta a belga külügyminiszter.

A francia sajtó Kelet-Európáról

A demokrácia ragályos

Nagy terjedelemben foglalkozott hétfőn, a prágai tüntetések nyomán, a francia sajtó a kelet-európai fejleményekkel. Az általános véleményt a Liberation úgy összegezi, hogy „a demokrácia ragályos” már Csehszlovákiára is átkerjed. A Le Parisien „dominó-hatásnak” nevezi a végbemenő fejleményeket. „A szocialista tábor minden országának megvannak a maga nemzeti sajtóságai, de mindegyiknél azonos az a törekvés, hogy szakítsanak a bürokratikus gyakorlattal, vessenek véget a demokrácia hiányának, a hivatalos hazugságoknak” — írja a Liberation. — „A háttérben ott van a Szovjetunió által adott zöld jelzés. Az ország maga is az átalakulás fájdalmaival küszködik, és egyetlen alkalmat sem mulaszt el arra, hogy szövetségesei tudtára adja: maguk lettek sorsuk gazdái, feltéve, hogy nem veszélyeztetik a hadászati egyensúlyt...” A Le Figaro vezércikke szerint „keleten növekszik a láz.” A csehszlovák vezetőket „a magyar és a lengyel példa valósággal megbűnítja, — de kérdés, hogy meddig.” Kelet-Európában szinte minden országban megmozdult a föld. Vajon meddig vár még a Ceausescu-féle diktatúra által elnyomott román nép arra, hogy felemelje szavát? — veti fel a kérdést a lap. A Le Quotidien de Paris aláhúzza, hogy a kelet-európai változások mind ez ideig erőszakmentesen következtek be. A lap azonban úgy látja, hogy „megvan még a polgárháború ki-robbantásának veszélye is a kemény mag részéről, amely nem akar belenyugodni hatalma elvesztésébe.”

Koszovói per

A jugoszláviai Titova Mitrovicában hétfőn megkezdődött Azem Vlaszinak, Koszovó tartomány egykori pártvezetőjének és 14 társának büntetőpere. A bíróság elé állított albán nemzetiségű személyeket az al vádoldják, hogy márciusban véres eseményekbe torkolló, 25 ember halálát okozó tömegmozdulásokat szerveztek a koszovói albán lakosság körében. Az „ellenforradalmi tevékenységgel” vádolt Vlaszi és társai azért szervezték a tüntetéseket, hogy tiltakozzanak a túlnyomóan albánok lakta tartomány autonómiáját csorbító szerb alkotmánymódosítás ellen. Több mint harminc év óta ez a nagyobb szabású politikai per Jugoszláviában. A legliberálisabb Szlovéniában és Horvátországban élesen elítélik és koncepciók pernek minősítik. Ha Vlaszit bűnösnek találják, akkor legkevesebb tízévi szabadságvesztéssel sújtható, de akár golyó általi halálra is ítéltető.

Szovjet gazdasági bajok

A gazdaságirányítási rendszer átmeneti állapotának tulajdonítja a szovjet gazdaság idei rossz teljesítményét az Izvesztija hírmagyarozója. Az év első kilenc hónapját elemezve a kommentár megállapítja: ha a statisztika számadatai mögé tekintünk, kiderül, hogy az eredmények bizonyos területeken még rosszabbak, mint amilyenek első pillantásra tűnnek. A lap szerint a bajok fő oka az, hogy az utasításos rendszer már nem, a gazdasági ösztönzők pedig még nem működnek. Ennek következménye a korábban kialakult gazdasági kapcsolatok felbomlása és az árak felhajtása, amivel a termelő egységek tisztességtelen többletjövödelemre igyekeznek szert tenni. Emiatt hanyatlak rohamosan a terv-, a munka- és a technológiai fegyelem. Mindezt súlyosbítják a nemzetiségi viszálykodások és a sztrájkmozgalmak. A cikk állhatatoságra, önuralomra, nyugodt és felelősségteljes magatartásra szólítja fel a szovjet állampolgárokat. — Most, a peresztojka legnehezebb szakaszában igen körültekintően kell élni a sztrájk fegyverével — olvasható a cikkben. A cikk frója kárhoztatja a felvásárlási lázat is.

A VILÁG HÍREI

— Szűcs Máttyás hétfőn fogadta Guy Spitaels-t, a Belga Szocialista Párt elnökét és kíséretét.

— A kambodzsai fővárosban kijárási tilalom lép életbe hétfőn: helyi idő szerint 21 órától reggel 5 óráig.

— Peresz, az izraeli Munkapárt elnöke, a kormány miniszterelnök-helyettese megerősítette: a közeljövőben ellátogat a Szovjetunióba az ottani békevédelmi bizottság meghívására.

— Güvener, a Török Köztársaság budapesti nagykövete hazája nemzeti ünnepe alkalmából hétfőn fogadást adott a rezidenciáján.

— A szecsuanai tartományi hatóságok „ellenforradalmi szervezkedést” leplezték le Csungking városában, és őrizetbe vették az önmagát „Csungkingi Demokratikus és Hazafias Szövetségnek” nevező illegális szervezet négy vezetőjét. Az új Kína hírtűgyöngysége szerint a letartóztatottak a rendkívüli állapot bevezetése és az „ellenforradalmi lázadás” leverése után illegálisban folytatták tevékenységüket.

— Hétfőn a kubai csapatok újabb egysége távozott Angolából. Ezzel felére csökkent a korábban 50 ezer főnyi kubai kontingens. A rendezésről múlt évben aláírt megállapodás értelmében az utolsó kubai katonának 1991. július 1-ig kell elhagynia az országot.

— Üzbegisztánban folytatódnak a tüntetések, nagygyűlések. A Pravda a megmozdulások szervezőit és résztvevőit huli-gánoknak, demagógoknak, felelőtlen elemeknek nevezi. A rendőri, illetve bírói eljárás alá vont tüntetők listájából kiderül, hogy a szervezők értelmiségiek (jobbára egyetemi hallgatók, tanárok, újságírók szerepelnek a listán).

— „Az amerikai katonai jelenlét a Földközi-tengeren alapvető fontosságú” — jelentette ki Cheney, az USA védelmi minisztere, aki hivatalos látogatáson járt Olaszországban.

— Ismét abszolút parlamenti többség birtokában kormányozhat a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE). A vasárnapi

választások végeredménye szerint a PSOE 176 képviselői mandátumot szerzett a 350 tagú Cortesben, a parlamentben.

— Folytatódott a hét végén a Vorgasorszkaja bányá dolgozóinak sztrájkja. A kiesés már 75 ezer tonnára rúg. A Komi ASZSZK Legfelsőbb Bírósága törvénytelennek minősítette a munkabeszüntetést, de nagy kérdés, hogy alkalmaznak-e büntető intézkedéseket a sztrájkolók ellen.

— A New York Times hétfőn szokatlannul éles hangú frásban szólította fel Bush elnököt: ragadja meg a Szovjetunióval való megállapodások történelmi lehetőségét, mert különben „drága árat fog fizetni”.

— Magyarország és Lengyelország Varsói Szerződésből való kilépése nincs napirenden, így semmi értelme még elméletileg sem ezt a kérdést feszegetni — hangzott a többször is nyugati újságírók kérdéseire válaszul Aboimov szovjet külügyminiszter-helyettes hétfői moszkvai sajtóértekezletén.

Egy, csak egy legény

A kelet-európai változásokra utalva Fidel Castro kubai államfő az ideológiai szilárdság megőrzésére intette honfitársait. Castro, aki a hét végén két beszédben is foglalkozott a kubai szocializmus kérdéseivel, azt hangsúlyozta, hogy Kuba akkor is folytatja harcát a szocializmusért, ha ezzel „teljesen magára marad a világban”. Castro szerint a kubaiaknak most minden korábbinál jobban fel kell magukat vértézniük a marxizmus-leninizmus eszméjével. Utalt arra, hogy az Egyesült Államok két-féleképpen ítéli meg a szocialista államokat. „Jó kommunisztáknak” tartja azokat, akik engednek elveikből és „rosszaknak” azokat, akik nem „kacérkodnak” a kapitalizmussal. „Büszkék vagyunk, hogy mi a rosszak közé tartozunk és nem is tesszünk semmit ennek megváltoztatására” — mondta Castro.

folytatás az 1. oldalról

A garanciákat kifogásolókat azt kérdezték, a törvénytervezet átdolgozása során a bizottság vajon nem csökkentette-e a tervezetbe épített garanciális elemeket. Puskás leszögezte: a bizottság nem tett olyan módosító javaslatot, amely megkérdőjelezhetővé tenné a számvevőszék működését, ellenkezőleg, gyarapította a hatékony működést segítő előírásokat. Az egyik ilyen módosítás bevezeti az ellenjegyzési jogintézményt a költségvetés hitelfelvételei esetén. A fontosabb módosítások közé tartozik az is, hogy az APEH adóztatási tevékenysége mellett a helyi tanácsok hasonló tevékenységét, valamint más hivatalok mellett a Pénzügyi Központ tevékenységét is bevonták a számvevőszék ellenőrzési hatáskörébe.

Összegezve Puskás Sándor hangsúlyozta: a számvevőszék törvényjavaslata minden előírásában azt a célt szolgálja, hogy a törvényhozói hatalom a legfelső népképviselő számára olyan eszközt hozzon létre, amellyel ellenőrizheti a végrehajtó hatalmat, gazdálkodásának törvénytisztelét, ésszerűségét és célszerűségét. A számvevőszék ezért csak olyan intézmény lehet, amely független minden politikai befolyástól, kizárólag a szakszerűség elveire támaszkodik, objektív véleményt formál, s teljes felelősséggel tartozik az Országgyűlésnek.

Az előterjesztést követően a Ház elnöke emlékeztette a Parlamentet: 150 éve született Steindl Imre, s hogy az évforduló alkalmából megkoszorúzták az Országház főlépcsőjén a mellszobrát, és a Parlament kapolattermében kiállítást is rendeztek. Ezután köszöntötte a díszpályában helyet foglaló Josef Rieglert, Ausztria alkancellárját és kíséretét.

Ezt követően megnyitotta a törvényjavaslat általános vitáját. Ebben Südi Bertalan úgy ítélte meg: az Állami Számvevőszék újbóli felállítása mérföldkő lehet.

Barta Alajos rámutatott: nem megfelelő a jelenlegi államigazgatási ellenőrzés, az Országgyűlés viszont meg saját ellenőrző szervezettel sem rendelkezik. A költségvetési átcsoportosításokat elvileg alárendelhetnék a szűk csoportterveknek.

Dr. Szabó Kálmán a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem egyetemi tanára hangoztatta: az Állami Számvevőszék által tudja az Országgyűlés érvényesíteni költségvetési és zárszámadási jogát. Ez egyben sarkalatos alkotmányi garancia is

Országgyűlés

Billeg a számvevőszék

lesz arra, hogy a végrehajtó hatalmat a Parlament ellenőrizhesse, összeférhetetlennek tartotta, hogy a képviselők és valamilyen párt elkötelezettjei az Állami Számvevőszéknek alkalmazottai vagy vezetői legyenek.

Dr. Balla Éva javasolta, hogy az általános vita lezárása után ne bocsássák a részletes vitára a törvényjavaslatot, mert az ki-

munkálatlan, átdolgozásra szorul. A létrehozandó számvevőszék jelenleg még nem is tudná ellátni feladatát a feltételek hiányában.

Eke Károly feltétlenül szükségesnek tartja az intézmény felállítását, hiszen ő azok közé a képviselők közé tartozik, akik sohasem szavazták meg a költségvetési előterjesztést és a zárszámadást, mivel soha nem volt meggyőződve azok hitelességéről. Balla Évával egyetértésben kifejtette: végre fel kell tárni, mi történt azokkal a költsönökkel, hitelekkel, amelyeket az ország felvett, s amelyek terhe másod-, harmadfázisban fogja nyomasztani az ország népét. Az adósságtétel bizonytalanná teszi az ország jövőjét, a családok sorsát. Éppen ezért — véleménye szerint — pártállástól függetlenül mindenkinek össze kell fognia, hogy egy családvédelmi alap jöjjön létre Magyarországon. Gécz István is sürgette az Állami Számvevőszék mielőbbi felállítását.

Fiák László a mielőbbi létrehozást, sürgette.

Ezt követően az elnök az általános vitát lezárta, és részletes vitára bocsátotta a törvényjavaslatot.

Le kell ülni

A földtörvény módosító javaslatának vitájára az illetékesek kiegyezésre hajló álláspontja következtében nem került sor. Így dr. Solymosi József (Tolna megye IV. számú választókörzet) hozzászólása eredeti formájában időszerűvé vált. A bonyhádi Pannónia Mgtisz elnöke ugyanakkor indítványozta: az érdekelt felek kezdjenek agrár kerekasztal tárgyalásokat. A képviselőhöz intézett kérdések: kiknek a részvételével, és milyen célból ülne össze ez a kerekasztal.

— Legutóbb éppen a Dátum hasábjain olvastam egy hasonló felhívást. Számomra azonban nem volt újszerű, hiszen a legutóbbi Országgyűlés egyik bizottsági ülésén már felmerült a mezőgazdaságban felgyülemlett problémák megoldásának ez a módja. Akkor is felvetettük azt, hogy jelenleg annyira megosztott a mezőgazdaság, a vidék, hogy egyoldalú törvényekkel, rendeletekkel nem lehet eredményt elérni. Ebben a helyzetben egyetlen megoldás kínálkozik: le kell ülni az asztal mellé mindazoknak, akik képesek tenni valamit az agrárvilág érdekében. És itt gondolok az összes agrárprogrammal rendelkező politikai és társadalmi szervezetre, de természetesen a termelők is jelen lennének. Ez megítélésem szerint kezdetét jelenthetné annak a törvényalkotó sorozatnak, amelyhez a következő Országgyűlésnek azonnal hozzá kell kezdenie. Mindezt azzal indokolom, hogy a mostani kompromisszum az égvilágon semmit sem oldott meg.

(Thf)

Az elmúlt plénumról szóló tudósításaink során már szoltunk a „képviselő-fotóriporterek” összecsapás állásáról. Ehhez egy újabb adalék. Az elnöki emelvény tövében ülő Beck Tamás kereskedelmi miniszter szeretett volna valamit hozzáfűzni az elnöklő Fodor István gondolataihoz. Ezért mindenáron magára akarta irányítani a megbízott elnök figyelmét. Addig integetett egy árkus papirossal, furcsán kitekeredett testhelyzetben, amíg egy szemfüles fotós témára — megörökítésre — alkalmasnak ítélte. Alig néhány másodperc telt bele és kattant a masina... Ezt hallva Beck miniszter egy pillanatra ismét helyére zökkent. Röpke, kölcsönös mosolyváltás következett a felek között, majd kisvártatva előlrol kezdődött a játék. A miniszter nyújtózkodott, a fotóriporter pedig fél szemét a kiszemelten tartva — mintha nem is érdekelné ez az egész — ott oldalazott körülötte. A kereskedelmi tárca első embere unta meg először eme furcsa játszadozást. „Ez most nem jött össze” — küldött egy sajnálkozó pillantást a nálánál 20 évvel fiatalabb fotós felé, majd fűrgén felkapottatott az emelvényre.

Országgyűlés terv- és költségvetési bizottságának elnöke ismertette a testület állásfoglalását, és egyben Balla Éva bírálatára elmondotta: a bizottság tagjai abból indul-

A minőség kudarca

Sikertelenül kezdődött az ülésnap dr. Sütő Kálmán Vas megyei képviselő számára, miután november 9-e „minőségi nappá” való nyilvánítására tett önálló indítványát a Tisztelt Ház leszavazta. Tőle kérdeztük: vajon kudarcként könyvelje el ezt a fogadtatást?

— Nem tartom szerencsétlen dolognak, hiszen várható volt, hogy a sürgőséget nem szavazza meg a Parlament. De mivel közel van november 9-e, így mindenképpen szükséges volt a kérdés előterjesztése. Az Országgyűlés tulajdonképpen nem a „minőséget” nem tartja fontosnak, hanem annak pillanatnyi meg tárgyalását halasztotta el. Voltaképpen a célot elértem, egyrészt kiosztották a képviselőknek az indítványt, másrészt al-

kalmam volt néhány mondatot szólni erről a dologról éppen a tévé nyilvánossága előtt. Nem véletlen, hogy az ENSZ november 9-ét minőségügyi világnappá nyilvánította, hiszen nemzetközi méretekben is mindinkább előtérbe kerül ez a kérdés. Ha Magyarország közelebb akar kerülni a Közös Piachoz, akkor tudomásul kell vennünk termékeink, szolgáltatásaink minőségét nagyon sürgősen javítanunk kell.

— Ezek szerint nem adta fel, és ha alkalma lesz rá szeretné ezt a kérdést ismét felvetni?

— Feltétlenül. Ez megkerülhetetlen, hiszen a kormány gazdasági programjában a minőségnek is megfelelő hangsúlyt kell kapnia.

Bánffy György szerint jelenleg még nincsenek biztosítva az Állami Számvevőszék működésének feltételei, ám ez nem ok arra, hogy ne hozzák létre a szervezetet. Ennek az intézménynek mindenképpen támadhatatlannak kell lennie, ki kell zárni minden olyan lehetőséget, hogy tagjai valamilyen téren elfogultak legyenek — mondotta.

Több hozzászóló nem lévén az elnök lezárta a részletes vitát. Puskás Sándor az

A magyar Országgyűlés meghívására Budapestre érkezett az Európa Tanács parlamenti közgyűlése menekültügyi és demográfiai bizottsága. A bizottság hétfőn megkezdte soros ülését, amelyet első alkalommal tart különleges státussal rendelkező országban. Wilfried Böhm, a bizottság elnöke elmondotta, hogy tanácskozásukon az európai menekültügyi helyzetet tekintik át.

A nyugat-európai parlamentereket fogadta Réger Antal, az Országgyűlés külügyi bizottságának tükára.

tak ki, hogy a Parlament döntésének megfelelően a számvevőszék intézményének 1990-től működnie kell. Ezért láttak hozzá a vezető személyek kiválasztásához szükséges pályázat kiírásához.

Ezután az Állami Számvevőszékről szóló törvényjavaslatot, a módosításokkal együtt, az Országgyűlés nagy többséggel elfogadta, majd közfelkiáltással köszönetet mondtak a népi ellenőrök eddigi végzett munkájáért.

Az Állami Számvevőszékről szóló törvényjavaslat elfogadását követően a földtörvény módosításának tárgyalásával folytatta munkáját az Országgyűlés.

Ebben az Országgyűlés 287 egyetértő szavazattal úgy határozott, hogy a földtörvény módosítását — a kormány terjessze 1990. januárjában a Parlament elé.

Ezután az SZDSZ által kezdeményezett népszavazás kiírásáról heves vita alakult ki, a képviselők számos módosító javaslatot is előterjesztettek. Az első munkanap e kérdésben határozathozatal nélkül ért véget. A Tisztelt Ház kedden reggel 9 órakor folytatja e napirend tárgyalását.

Felelős parlament

Parlamentari felelősség

Az is az igazsághoz tartozik, hogy az úgynevezett népi demokráciának — kár is lenne tagadni — voltak jó oldalai: már maga az elnevezése is ezek közé tartozik, hiszen dupla vagy semmi alapon: népi népszerűséget jelent...

És voltak saját játékszabályai is — miket ugyan nem a parlamentben alkottak — de esetenként e testület hagyta jóvá és emelte törvényerőre azokat különösebb lelkiismereti konfliktusok nélkül: annak tudatában, hogy mindenki a világon tisztában van azzal, hogy ennek így kell történnie, hiszen itt nálunk ez a világ rendje!

És most — Quantum Satis! — vált di-csőségére (és becstületére) ennek a testületnek a sors akaratából — hogy egy történelmi fordulóponton — voksoljon a magyar nép demokráciája mellett, s ezzel legalizálja az immár negyedik Magyar Köztársaságot.

Ezáltal vagy ezzel egyidejűleg azonban e testület akarva-akaratlan — még ha átmeneti időre is — a felelős parlament

hatalmi pozíciójába került, és e felelősséget sem a múlt, sem a jövőre nem képes áthárítani: sem testületileg sem egyedeiben!

Hogy konkretizáljuk a dolgokat: itt van mindjárt a világkiállítás százmilliárdos nagyságrendű ügye — amit egy a közvéleményt valós érvek nélküli szép szólamokkal injektáló exminiszter és nem kis csödtömeget maga mögött tudó „élcspata” — egy második vízlépcső kockázatával szeretne az ország nyakába zúdítani! Ez a parlament már nem engedheti meg magának, hogy a „monolitikus hatalom gigantomániáját” képviselő le-tűnt „személyiségek” uszályába kerüljön és mellőzze a Magyar Építész Szövetség, és világhírű magyar származású építészek és közgazdászok gyakorlati (abszolúte) negatív előjelű számításait. Itt semmi közmegegyezésről nem lehet szó — legfeljebb egy népszavazásról — aminek eredménye nem kétséges!

Hargital István

Immár második alkalommal rendezik meg hazánkban a Mavad ralit. A ma kezdődő versenyre többen neveztek, mint tavaly: harminc külföldi és tizenkét magyar autópáros, valamint huszonkét külföldi és két itthoni versenyző nevezett a terepjáró motorkerékpáros kategóriában. Az öt napon át tartó verseny során a résztvevők érintik Magyarország szinte minden megyéjét, illetve az útvonal „a potenciális vadászterületeken vezet”. Az idézett mondatrész dr. Tóth Géza a Mavad Rt. elnök-vezérigazgatójának és Bányai István, gazdasági igazgatójának a múlt heti sajtótájékoztatón adott nyilatkozatából való.

Elmondták azt is, hogy az útvonalat úgy jelölték ki, hogy az autók, motorok még véletlenül se zavarják a lakosokat, az állattenyésztést, a vadakat. „Egyszóval környezetkímélő versenyről van szó.” Sajnos, arról nem szól a fáma, hogy e verseny mitől környezetkímélő? Ugyanis bármennyire visszatartják „lélegzetüket” a négykerék-meghajtású autók és a terepjáró motorkerékpárok, a kipufogott gázaik

Környezetkímélő autóverseny?

nem levendula illatúak, s hatásuk sem leginkább közömbös. Ezen kívül — nem érve az egészet — az is fölvetődik az emberben, hogy egy ilyen kicsi országban, mint a miénk, miért kell ilyen jellegű autó- és motorversenyeket rendezni, no és kinek van belőle haszna? Illetve: összehasonlították-e az arra illetékesek, hogy az okozott kár és a várható haszon milyen összefüggésben, arányban van egymással?

Mindezekre kíváncsian próbáltunk (!) érdeklődni a legilletékesebbnél, a Környezetvédelmi és a Vízgazdálkodási Minisztériumban. Szerettük volna, ha a hozzáértők mondanak valamit olvasóink megnyugtatására. Maróthy László titkárságán a múlt hét pénteken a titkárnő először azt mondta, hogy a miniszter úrnál vannak. A következő próbálkozásra éppen a

Művelődési Minisztériumban tartózkodott Maróthy László. Ekkor ígéretet kaptunk, hogy visszahívunk. Mivel nem tették, újból megpróbáltunk telefonkapcsolatot teremteni, de akkor is voltak a miniszternél, ám, kiderült az is, hogy az egyetlen kérdésünket „bevitte magával a szobájába...” Legkésőbb hétfőn reggelre ígérték, hogy visszaszólnak. Nem tették, így újból próbálkoztunk. A titkárnő nyomban átkapcsolt a sajtóosztályra, mert az ott dolgozók kaptak megbízást a témával foglalkozni. Név szerint Molnár J. Gábor. Amikor megmondtam a nevemet, örömmel köszöntött, „mert nekem kellett volna a Dátumot felhívnom, de nem sikerült, mert ez a crossbar...” Nyomban megadott egy telefonszámot, melyen közvetlenül hívhatom Rakonczay Zoltán miniszterhelyettes,

aki a környezet- és természetvédelemmel foglalkozik. Mint kiderült, „Ő készséggel válaszol a kérdéseinkre”.

Crossbar ide, crossbar oda, újabb tárcsázások... Végre egy készséges „valaki”, akinek nem volt feladata mégcsak a telefon kezelése sem. Ám a csörgő szerkentyűt fölvettem... Több tudtam meg, hogy a miniszterhelyettes november 9-éig szabadságon van. (Az viszont nem derült ki, hogy hol várja készséggel lapunk kérdéseit...)

Így valójában nem tudhattunk meg a környezetkímélő versenyéről semmit. Azt sem, hogy az útvonal érint-e nemzeti parkot, környezetvédelmi, vagy tájvédelmi területet, csak annyit tudtunk, hogy potenciális vadászterületeken dübörögnek át a járművek öt napon keresztül.

Így érthető, hogy aggodalmunk — az Olvasókéval együtt — nem szűnt meg, nem is csökkent. Sőt, most már azért is aggodunk, hogy csak mi aggodunk.

V. Horváth Mária

ÁLLÁSFOGLALÁS

Az MDF Pécsi Szervezetének javaslata

A pécsi NSZK konzulátus elhelyezésének ügye immár csaknem egy éve húzódik. Tudomásunkra jutott, hogy az eredménytelen huzavona kialakulásában közrejátzott a Baranya Megyei Tanács elnökének hozzáállása. A legutóbbi egyeztetés során még az is felmerült, hogy a konzulátust Baján helyezték el! A konzulátus megnyitása Pécsen a város érdeke is. Ezért javasoljuk, hogy a volt MSZMP városi és megyei bizottságának József A. utcai székházát, amely a párt megszűnésével lényegében felszabadult, használják fel az NSZK konzulátus céljára.

A megszűnt MSZMP volt megyei első titkárnak sajtónyilatkozata szerint az év végéig apparátusuk túlnyomó részét fel kívánják számolni. Az új MSZP kisebb létszámú központja másutt elhelyezhető. Így a jogutód MSZP kezelésében lévő ötven megyei ingatlan egyikeben vagy az úgynevezett mozgalmi házakban. A munkásország megszűnésével az MSZP számára alkalmas épület lehet a volt pártszékház mellett lévő tágas, emeletes munkásor székház is. Információink szerint a volt megyei MSZMP székház megfelel a konzulátus igényeinek. Az épületet különösen alkalmassá teszik konzulátus céljára a szeparáltsága, terjedelme, luxus belső kiképzése, a városban való elhelyezkedése és parkolási lehetőségei. Az épület minimális átalakítással rövid időn belül felhasználható lenne, szemben a többi számításba vett épülettel, melyek csak hosszas és költséges átalakítás után, öt év múlva válnának alkalmassá a konzulátus céljára.

A volt MSZMP székházért a konzulátus nem csekély bérleti díjat fizetne rövid időn belül a városnak devizában. Javasoljuk, hogy ezt a bevételt a város fordítsa a súlyos helyzetben lévő egészségügyi intézményeinek támogatására. Felhívjuk a városunk közvéleményét, valamennyi pártot, beleértve az újonnan alakult MSZP-t is, javaslatunk támogatására.

Pécs, 1989. október 20.

Az MDF Pécsi Szervezete

Nyílt levél Király Zoltánhoz

Kedves Zoltán!

A Magyar Nemzet október 30-i számában megjelent írásodban a parlamenti magatartásodat bíráló kollégámat, Gadó Györgyöt, s az ő nevében keresztül lapunkat, a DÁTUM szerkesztőségét marasztalod el véleményünk miatt. Előljáróban csupán annyit kívánok elmondani, én személy szerint nem vagyok, nem voltam és soha nem is leszek semmilyen pártnak tagja. Ez persze nem jelenti azt, hogy elvtelenül szemlélném közéletünk megnyilvánulásait. Csupán annyit, hogy úgy vélem, a mai széthúzásos időkben legalább az újságíróknak törekedniük kell a befolyásmentes, objektív tájékoztatásra.

Gadó György kollégámmal magam is többször vitáztam lapunk hasábjain, lévén hogy másként látunk bizonyos dolgokat, de ezek a viták nagyon jól összefértek, mondhatni: a lap sajátos arculatának feleltek meg. S hogy a kollégámat ért kritikára én felelek, az azért van, mert minden leírt sorával egyetértek, pontosabban azzal, ami a sorok mögötti tartalom volt, hogy tudniillik Te (kolléga vagy, ugye nem sért a tegezés?) saját szűkkeblű érdekeid miatt kifogásolod az SZDSZ népszavazási aláírásgyűjtését. A válaszod: lemondta a köztársasági elnökké való jelöléséről. Nos, ez lehetne éppen etikus magatartás is. De lehet másként is szemlélni: megválasztásodra az esély kicsiny volt. Parlamenti csatározásaidat — nemegyszer népszerűségi szerző kortesmunkaként — a mai nyíltabb világban az emberek kezdik elfeledni. A nagy „országaszatla” nem tudta eddig még letenni sem tervet, sem jövőt. A lemondásnak ezért nincs jelentősége. Meg aztán, ha a dolgok úgy alakulnak, mindig lehet a nép akaratára, óhajára hivatkozva visszavonni a tegnapi kijelentéseket.

De beszéljünk egy kicsit arról az aláírásgyűjtésről. Kárhuzatod az SZDSZ-t, mert szerinted az emberek nem tudták, mit írnak alá. Meglehet, igazad van. De! Ugyanezen emberek fogják tudni, mondjuk az elnökválasztáskor, hogy mit is csinálnak, kire, milyen programra szavaznak? Lehet őket ezért kizárni a közéletből? Nem! Vagy: támogattad annak idején a nagymarosi erőmű leállítását miatti aláírásgyűjtést. Megkérdezném, akkor mindenki tudta, mire adja az aláírástát? Akkor miért nem ellenezted e gyűjtést? Mert megfelelt céljaidnak?

Még egy érved van, amivel vitatod a köztársaságielnökválasztás időpontját. Ha a parlamenti választások után lesz ez a szavazás, a parlament fog elnököt választani — a jelenleg érvényes szabályok szerint. Talán nem titok előtted az, hogy erről az EKA és az MSZMP(MSZP) állapodott meg, ez volt az a megállapodás, melyet — okkal — az SZDSZ nem írt alá. Van-e akadálya, hogy a szabad választások után e szabályt az új parlament megváltoztassa, s azt mondja: mi a nép bizalmából ültünk össze, mi is megbízunk a népben, s neki adjuk az elnökválasztás jogát? Csakhogy az akkor már

Világosságot!

más választás lesz, más politikai viszonyok közepette. Ez pedig egyesek politikai céljaival nem férne össze. Még valami. Milyen elnökválasztás lenne az, melyet az a Népfront bonyolítana, mely saját jelöltet is állít. Arról a Népfrontról van szó, mely az V. kerületben kishíján megtagadta az időszaki választások kiírását, lévén az ellenzéknek e kerületben egy jelöltje, az SZDSZ képviselőjében Tamás Gáspár Miklós.

Három kérdésben — mondod — már hozott a parlament döntést, a népakaratnak megfelelően. Miért gyűjti tovább mégis az SZDSZ az aláírástokat? Talán mert neki csak a negyedik fontos az elnökválasztás időpontja? Nem feltételezem rólad, hogy ennyire nem látsz a színpalak mögé. A képlet egyszerű, amit népszavazás dönt el, csak népszavazás változtathatja meg. Mi a biztosíték arra, hogy tegnapi döntését ez az országgyűlés nem fogja holnapra egy újabbal cserélni, hisz megtette már nemegyszer! Az aláírásgyűjtés erőpróba is, egy kicsinek nevezett párt most megbizonyosodhat arról, hogy helyes politikával hatalmas tömegeket tudhat maga mögött. Megerősödött a hitük, könnyebb szívvel készülnek a választásra.

Zárógondolat: Gadó György kollégám nem véletlenül reagált olyan érzékenyen megjegyzéseidre. A szószerűkedés állva ma még (bár az eset óta kevésbé) népszerű vagy, ez kihasználni a veled nem közösködő szervezetek kárhuzatására éppen az a politika, melyet Te vetsz az SZDSZ szemére kritikádban.

Végkövetkeztetés: a dolgok — lévén, hogy megvan a szükséges számú aláírás — a népszavazáson dőlnek el. Ha egyesek ezért nem jutnak hozzá az általuk vágyott „székhez”, az csak nekik tragédia, az országnak tiszta szerencse.

Csik Rita

MAI MESE

Magyarok a határokon kívül

Különjogokkal is sorvadó kisebbség

a Mura-vidéken

Kisebbségi léiben magyarságunkat megőrizni nehéz. Nehéz ott, ahol egy embertelen diktátúra mindent megtesz a beolvasztás érdekében, és nehéz ott is, ahol törvény biztosítja a kisebbségek jogait, de a körülmények és a lehetőségek miláció malmára hajtják a vizet. Erről beszélgettünk dr. Varga József egyetemi docenssel, a maribori egyetem pedagógiai karának magyar nyelv és irodalom tanszékvezetőjével.

— Kik, és miért tanulnak Szlovéniában magyarul?

— Egyetemünkön magyar nyelvű tanárokat képezünk az általános iskolák felső tagozatai és a középiskolák számára. Hallgatóink zöme magyar anyanyelvű, itt, a Mura-vidéken élő magyar, de a szlovének közül is egyre többen szeretnének magyar tanárok lenni. Nálunk kétnyelvű óvodák, általános iskolák vannak, ahol nemcsak a nemzetiségieknek, hanem a szlovéneknek is kötelező a magyar nyelv tanulása.

— A nyelvtanítás mellett a magyar történelem oktatására is gondot fordítanak?

— Természetesen. A magyar történelmet már az általános iskolában tanítjuk. A középiskolások és az egyetemen a magyar nyelv és irodalomtanárok is tanulnak magyar történelmet, valamint Magyarország földrajzát. Vannak olyan hallgatók, akik fakultatív módon tanulják a nyelvet, azoknak hungarológiai ismereteket oktatunk. Négy magyar nyelvű központi általános iskolánk van, és a körzeti iskolákba további kihelyezett tagozatok. Több óvoda működik a kétnyelvű területen, ami mintegy két járást foglal el.

— Beszéljünk a szlovéniai magyarságról...

— Szlovéniában a legutóbbi, 81-es népszámláláskor a két járásban mintegy tízezer vallották magukat magyarnak. Persze, ez nem azt jelenti, hogy csak ennyien vagyunk, szerintem mintegy tizenháromezer magyar él itt. A szlovéniai magyarságnak az általános jogok mellett külön jogai is vannak.

Aggodalmával ellentétben a Literatúrmaja Gazéta közölte az Ön haragos levelét, és a honi sajtó jóvoltából eljuttott hozzánk is, Magyarországra. Érdeklődéssel olvastuk sorait, melyben hangot adott az Ön által oly kevéssé becsült liberalizmus káros, fellazító, szétziláló, a nemes szocialista eszméket romba döntő hatásait illetően. Ugy hiszem költőien vázolt apokaliptikus képei mellett nem mehettünk el szó nélkül, hiszen az anarchia és a romlás virága minket is fenyeget.

Az első lépésben Ön a természeti csapásként lezúduló demokratizálódás egyenes következményére, a romló munkafegyelmre figyelmeztet. Nos, a munka mércéje nem a munkafegyelm. Ebben a véleményében súlyosan téved. A munka mértéke a hatékonyság, termelékenység, eredményesség, a végeredmény, maga a termék. A piacon a jobb minőségű termék a drágább, eladhatóbb és nem az, amit szigorú, vigyázó tekintetek mellett, megfélemlített munkások termeltek. E tekintetben (a munka termelékenységét illetően) valóban elsődleges a technológia, amit a nemcsak éhbéért dolgozó, hanem anyagilag érdekelt emberek valószínűleg nagyobb kedvvel és munkafegyellemmel működtetnek.

— Melyek ezek?

— Az anyanyelven történő oktatás, a tájékoztatás, a közügyekben a magyar nyelvű ügyintézés, a nyomtatványok, sőt egy bírósági tárgyalás is magyar nyelvű lehet a törvény szerint. Nem a mindenkori gyakorlathoz, hanem a lehetőségről beszélünk. Sokan nem élnek ezekkel a törvényes, alkotmányos jogokkal. Ide tartozik a művelődési hagyományok, a kultúra ápolásának lehetősége. Nemcsak megőrzésének, hanem fejlesztésének, gazdagításának lehetősége is biztosítva van. Ugyanígy az anyanemzettel való kapcsolattartás is. Akár napi háromszor is utazhatunk Magyarországra, és a legtöbb kiscsoportnak, közösségnek — legyen az népi együttes, horgászklub, dalárda vagy focicsapat — van magyarországi kapcsolata, rendszeresen utaznak oda.

— Nagyon sok szépet és jót hallottam most, de a saját tapasztalataim nem mindig igazolják ezt. Gyakran utazom Szabadkára, és ott mintha a magyarságot elhanyagolnák, mintha a város is hátrányos helyzetben lenne, a magyar határ közelsége miatt...

— Jogos a kérdés, csak nem szabad elfelejteni azt, hogy a magyar köztudatban, ha a jugoszláviai magyarságról beszélnek, mindenki a Vajdaságra gondol, és elfelejti, hogy Jugoszláviában a négyeszedez vajdasági magyaron kívül Horvátországban mintegy harmincötezer magyar él, és itt vagyunk mi szlovéniaiak is. Jugoszláviában — ezt merem állítani — Szlovéniában biztosítják a legjobb feltételeket a magyar nemzetiségiek számára. Az előbb említett külön jogok gyakorlásához jelentős anyagi támogatást is kapunk. Legyen az közvetlenül a működtetés segítő pénz, vagy a művészeti csoportok utazásának a támogatása, és tetemes összegeket fordítanak a magyar nyelv oktatására is.

— Ezek szerint Szlovéniában, vagyis Önöknél, a Mura-vidéken nem is beszélhetünk a magyarságtudat elhalványulásáról, asszimilációs jelenségekről?

— Egyet tudomásul kell venni. A kisebbség — az kisebbség. A többségi nem-

zet közé ékelődve, kényszerülve a kisebbség sorsa, bármit is próbálunk elkövetni, a beolvadás, az asszimiláció.

— Mi ennek az oka?

— Nagyon sok oka lehet. Itt, Szlovéniában, közrejátszik az anyagi jólét is. Az itteni lakosság életszínvonala tudott magas. Jugoszláviában itt a legmagasabb. A jogok biztosítása révén nem okoz gondot, hogy magyarul szóljanak, ügyekben magyarul intézkedhessenek. Nem kell megküzdeniük magyarságukért, természetes dolog, hogy magyarul beszélhet, írhat valaki. Mind a két nyelv, a magyar és a szlovén egyaránt elfogadott, használt, de ahol többen vannak a szlovének, ott természetesen úgy beszélnek. Nagyon gond, hogy a magyarul beszélők alig van ipar. Az emberek elménak a központokba dolgozni, ahol már nem magyarul beszélnek. Ha aztán, megunva az utazást, oda is költöznek, máris elvesztek a magyarság számára. Így a sorvadás természetes és elkerülhetetlen folyamat.

— Gondolom, a vegyesházasságok is a magyar nyelv sorvadását, a beolvadást segítik...

— Ma már a vegyesházasság annyira természetes, hogy számon se tartjuk, viszont sorvasztó hatása elkerülhetetlen. Fokozatosan a többségi nyelv kerül előtérbe, és nagyon sok fiatal felteszi a kérdést: minek tanuljak én magyarul? Mert hiába használhatja a nyelvet, az mégis valahol gátló tényező. Sokan nem értik. Ha pedig az ország másik részébe kerül, végképp nem tudja használni.

— Ez is az identitástudat ellen hat?

— Sajnos, igen. A magyarok sokszor észreveszik, hogy más nyelvi környezetben anyanyelvükön nem tudják úgy kifejezni magukat, mint a többségi nyelven. A magyar is a többségi nyelven próbálja elmondani érzelmeit, gondolatait, és így az kerül előtérbe, a kommunikáció nyelve lesz. Ez a tendencia pedig kikezdi a magyarságtudatot is. Ezért nevezem én a Mura-vidéki magyarságot sorvadó kisebbségnek. Nemcsak számában, mert számában ugyan nem nagyon, hanem tudatában, magyarságyállásában, identitásában sorvad.

— Visszafordíthatatlan folyamat ez?

— A nemzetiségekkel való törődés, sajnos, nagyon megkésett. Most ugyan virágzás van a nemzetiségi politikáknak mindenütt. Megpróbálják pótolni azt, amit évtizedekig elhanyagoltak. Ez vonatkozik Magyarországra és a többi szocialista és nem szocialista országra egyaránt. A szinte pótolhatatlan veszteséget nehéz behozni,

Varga József

Meddig magyar a magyar?!

A megsértelt énem szól hozzátok.
A sárba kényszerített Magam,
Kik itt éltek már több évszázada,
S szigetté tett a történelem.
Anyánk szép nyelvét ne feledjétek,
Csábítsanak idegen hatások,
Pogányos-kötésű Dózsa-fajta
Rokon, légy erős, szikla-smaragd!
Csak tollam hegyére billent bánatos
szavam:

Meddig marad itt igazán magyar a magyar?

Nézzetek a rét magányos tölgyéll!
Kélet viharos szelét állja,
Bár lörszét pusztító léreg járja.
Ágai derűs égbe nyúlnak,
Gyér lombja között szegényen múlnak.
Mégis dacol az idővel, göggel,
Apró csemetéket nevel, gonddal,
Büszke, tudatos tölgyifjakat!
Csak tollam hegyére billent bánatos
szavam:

Meddig marad itt igazán magyar a magyar?

A vadon rendjét ne rontsátok meg
Emberalkotta csab célokért!
A farkas fiát nem kutyának
Szülj, hű talpnyaló szukanak.
Ej jogoddal hős Árpád-ivadék!
Nem látod, hogy gyérül a Maradék?
Szükség van rád e gigászi rendben;
Légy bátor, konok, s ne hagyd magad!
Csak tollam hegyére billent bánatos
szavam:

Meddig marad itt igazán magyar a magyar?!

mert a szülőföldben, de az utódokban is kialakult a félelemérzet, szorongás, hogy „kevesebbet érsz”. Nyelveden keresztül kisebbségi vagy. Minden a többségi nemzet viszonyulásától függ. Tehát nem elég a nemzetiségi politikát papírra vetni, annak számtalan más feltétele van. Kezdvé a kisüzemektől a nevelő-oktató intézményekig, amelyek megtartó erő lehetnek, amelyek helyben tartják az embereket. Ezek nélkül nehéz a kisebbségi népeknek nyelvüket, identitástudatukat megőrizni.

— Végeztél Varga Józseftől, az ismert költőtől, több kötet szerzőjétől, egy verset kérnék a Dátum olvasói számára.

— Nagyon szívesen adom Meddig magyar a magyar? című versemet, ami arról szól, amiről eddig is beszélgettünk.

Tamási János

Tisztelt I. Gruber „Elvtárs”!

Ön azt mondja, a Nyugat tegnapi technológiájával együtt beáramlik a biztós romlottság. Arról, hogy a kelet-európai ipar nem képes rövid távon fogadni a mai technológiát (ami való igaz), először a tegnapiakkal kell kicserélni a századeleji gépeket, szóval erről nem a Nyugat tehet. Másrészt, ha egy nép, ország büszke, egyenes tartású, nem szégyenkezik hovartartozása miatt, akkor nem törvényszerű, hogy más (esetleg káros, vagy csupán mentalitásától idegen) szellemi áramlatok is beférkőzzenek. Hogy ez Önöknél nem így van (mellelég nálunk sem), azt hiszem, ebben szégyenérzet kialakulásában, a nemzeti önbecsülés leromlásában az Önöz hasonlókat sokat tettek.

Ami a kábítószokat, prostituáltakat, idült alkoholistákat illeti, nemrég még úgy tanultuk, hogy ők a hanyatló, dekadens kapitalizmus ártatlan áldozatai. Most meg egyszerre a tajgára akarja őket küldeni? „A szögességet és a szibériai fagy a legjobb orvosság nekik.” Kedves Gruberovics, nem Önnek tenne jót inkább egy kis hideg,

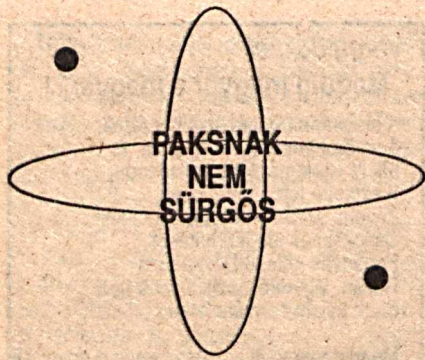
ami lehítené, megnyugtatná zaklatott gondolatait? „Ezeket a veszélyes elemeket — kábítószokat, prostituáltakat, homoszexuálisokat, AIDS betegeket — azonnal el kell különíteni a társadalomból.” Kiket kéne elkülöníteni még?... Influenzásokat, kopaszokat, kövéreket, soványakat, szenvedélyes kártyásokat, jegy nélküli utazókat, korán kelőket, későn kelőket, erős dohányosokat, rövidlátókat, távollátókat? E célból legjobb lenne, ha országot cserélnének a finnekkel, nekik sok apró szigetük van, mindenkinek meg lenne a maga kis szigete.

Ön azt mondja, „cipőnk van, éhen nem halunk, mi kell még?” Ön egy puritán ember, de osztja e véleményét a családjá, gyermekei, unokái? Ők sem vágnak másra? Nektán egy saját lakásra, ahol nem három másik családdal kell megosztaniuk egy konyhát, fürdőszobát? Vagy egy saját autóra, no nem egy bumfordi, benzinfaló Limuzinra, vagy felsőbbrendű BMW-re, hanem mondjuk egy huncut kis japán autóra, amivel a hétvégéken nagy kirándulá-

sokat tehetnének, hiszen széles föld az Önök hazája. „Legfontosabb a magas szintű harcckészültség”, így igaz. De figyelemzetnem kell, Gruber „elvtárs”, ha a hatalom az Önöz hasonló emberek kezébe csúszva, akik a Szovjetuniót továbbra is szigorral, vasfegyellemmel kívánják működtetni, akkor az idő átlép az Önök feje felett. Ön szerint csak a vasfegyelem nélkül, önként és lelkesen haladva, ma előbbre tartának. Az Ön által kívánt folytatás esetén a Szovjetunió mellett elszárgul a világ. Allva maradnának, a nagyhatalomból egy gazdaságilag gyenge, fejletlen ország válna, ami nem lenne képes tovább eltartani a vízfejként nehezdedő hadiipart. Es akkor máris lőttek a nagyhatalmi álmoknak. Képzelve csak el, ha így haladna tovább a fegyverkezési hajszá, tíz-húsz év múlva az amerikai hadsereg már UFO-kkal lenne felszerelve, amivel szemben az Ön állandóan fenyegetett, vasfegyelmű hadserege korgó gyomorral és bunkósbotokkal felszerelkezve állna.

Gondolja meg még egyszer ezt a dolgot, Gruber „elvtárs”! Próbáljon megbarátkozni az új idővel, eszméikkel, irányzatokkal.

Tisztelettel Gaál György István
egy szomszédos baráti ország
(Magyarország) polgára

Propagandairoda az izotóptemető árnyékában

Veszprémi mérnökök perelik az atomerőművet

A hír sokakat meglepett: Bátaapáti lakói kérik, hogy községük határában legyen a Paksi Atomerőmű Vállalat kis- és közepes-aktivitású radioaktív hulladékait tároló izotóptemető. A Németh Miklós miniszterelnökhöz küldött levelükre kapott válasz szerint a kormány újra meg fogja vizsgálni a kérdést.

— Mit kell itt még megvizsgálni? — kérdezik az ófalusi zöldek képviselői — hiszen jogerős államigazgatási határozat mondja ki, hogy a kiszemelt terület alkalmatlan erre a célra. E határozat ellen felbbezésnek helye nincs. Hihetnénk, ez hát a végszó, de nem... A PAV munkatársai állítják, hogy az összes szöbajöheto kutató-intézet, sőt a Magyar Tudományos Akadémia elnöksége is alkalmasnak minősítette a területet. Lehet-e igazságot tenni, illetve van-e egyáltalán igazság a csaknem két éve húzódo ügyben? Nos, egyre inkább úgy tűnik, igenis lehet. Ráadásul az fog dönteni, akinek a kertje alatt lesz — vagy nem lesz — az az „átkozott” temető.

A nukleáris igazgatónak nincsenek kétségei

Maróthy László, a PAV nukleáris igazgatója — aki csak névrokona a mackómozgású miniszternek — nem érti az aggályokat.

— Az eddig megszületett szakhatósági állásfoglalások — például a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóságé — bizonyos feltételekhez kötik ugyan a létesítést, de ezek teljesítése esetén nem vonják kétségbe, hogy az izotóptemető biztonságosan megépíthető a kiszemelt helyen.

— Ezek mennyire teljesíthető feltételek?

— Mind teljesíthető.

— Példát tudna mondani?

— Például üzemelés alatt egy monitoring (megfigyelő) rendszert kell működtetni, amit eredetileg is beterveztünk, legfeljebb azokkal az aspektusokkal kell kiegészíteni, amit a Központi Földtani Hivatal kér. A KDT Vízügyi Igazgatóság például már kijelentette, hogy a sokat emlegetett források — amelyek a létesítés akadályozó tényezői lehetnének — nem források, hanem vízkibukkanások. Ugyancsak előírás az építkezés során, a folyamatos földszervezeti mintavétel, amelynek eredményét kötelező figyelembe venni a műszaki megoldásoknál. Nagyon egyszerűen megfogalmazva: egy betonvas helyett kettőt kell a medence falába tenni.

— Ez viszont azt sugallja, hogy a természetes gát nem fog védelmet nyújtani...

— Erre csak annyit mondhatok, hogy minden hatóság úgy adja ki az állásfoglalását, hogy megszab bizonyos feltételeket. „Csont nélküli” állásfoglalást én még nem láttam.

Hatszáz méter ide, vagy oda?

Furcsa érvelés, annyi szent. Az minden esetre kitűnik belőle, hogy Paks nem adja fel a küzdelmet. Ráadásul változatlanul alternatívák nélkül gondolkodik, kizárólag az Ófalu melletti területet favorizálja, holott megfelelő anyagi eszközök birtokában már régesrég szabályos versenytárgyalást is kiírhatott volna a települések között. Az említett alternatíva nélküliség legbiztosabb jele, hogy a PAV beruházásokba kezdett a kiszemelt helyszínhez közeli aprócska faluban, Bátaapátiban. Egymillió forinttal támogatja a helyi óvoda bővítését, sőt: propagandairodát nyit az előljáráson. Ez utóbbiban halmozza majd fel az izotóptemetővel kapcsolatos műszaki-környezetvédelmi információkat, amelyekkel bármely érdeklődő rendelkezésére áll. Bátaapáti egyébként vállalta, hogy az ő területén keresztül szállíthatják át az atomhulladékot — Mecsekadás, illetve Ófalu közigazgatási területére...

A bátaapáti előjáró megszelleztette azt az információt is, miszerint az atomtemető 600 méterrel arrébb épül majd a tervezettnél — az apátiak földjére. Paks ezt cáfolják, azt állítva, ez csak egy javaslat, semmi több.

Ha harc, legyen harc

Aki figyelemmel kísérte az Ófalu körül folyó vitákat tapasztalhatta, hogy eddig változó eredményeket hoztak. Hol a paksi szakmai érvei látszólag erősebbeknek, hol az ófalusiaké, vagyis az általuk felkért független szakértői csoporté. Mindezt csak már csak színesítette az államigazgatási-engedélyezési eljárás körüli hercehurca és a változatos eszközökkel vívott propagandaháború, a sajtópublikációk és a tárgyban megjelent „felvilágosító” könyvek. Az elmúlt néhány hetet leszámítva azonban úgy tűnt, Ófalunak áll a zászló, Paks vagy beleenyugodott az elutasító döntésbe, vagy kivárára (kifárasztásra?) utazik.

Tér-idő paradoxon?

Ez utóbbi feltételezést, hogy az idő Paks is pénzben mérhető és az elhelyezésre váró — jelenleg a vállalat területén tárolt — hulladékok mennyisége nem csökken, hanem növekszik. Hogyhogya nem sürgős hát?...

A látszólagos ellentmondás magyarázata, hogy időközben egy veszprémi kutatócsoport munkatársai olyan szabadalmat dolgoztak ki, amelynek alkalmazásával az ötödére — néhányuk szerint az egytizedre — csökkenthető a folyékony hulladékok térfogata. Magyarul: adott nagyságú tárolóter a korábbinál tízszer hosszabb ideig

használható. Azaz nem sürgeti már az idő annyira Paksot. Így ráadásul megspórolható volt egy speciális vákuum-bepárló megépítése.

Van azonban a dolognak egy szépséghibája. A Magyar ásványolaj és Földgázkísérleti Intézet munkatársai kénytelenek voltak perre menni az Atomerőművel, mivel az — a jelentős összegű megtakarítás ellenére — nem fizet jutalékot a kutatóknak, holott mindenütt a világon ilyen formában — is — elismerik a feltalálók munkáját. A veszprémi mérnökök állítják: Paks mintegy 8—10 millió forintot költött a szellemi termék kidolgozására és nyert rajta — mindent egybevetve — úgy hárommilliárd forintot. A szabadalom kezdetben 50—50 százalékban volt a MÁFKI és a PAV tulajdona, de egy később kikényszerített előnytelen szerződés kapcsán az intézetnek le kellett mondania saját részéről. A „kikényszerítést” nyilván az anyagi kiszolgáltatottság tette lehetővé, hiszen a kutatóintézetek is a piacról élnek, a „nagyok” által meghatározott piacról...

A szabadalmat kidolgozó mérnökök — köztük dr. Bálint Tibor, dr. Mózes Gyula legfőbb érve, hogy függetlenül attól, hogy miben egyezett meg a szabadalom tulajdonosa és használója, abból a feltalálónak nem lehet kára, bizonyos összeg mindenképpen jár neki.

— Egy kutatási-fejlesztési szerződés keretében született ez a szellemi termék — mondja Maróthy László. — Mivel a szerződés alapján már fizettünk érte, ezért mint szabadalmat külön már nem díjazzuk. Egyébként, ami a milliárdos nagyságrendet illeti, abban kicsit szkeptikus vagyok — bár el kell ismernem, ez idő szerint számítás nem készült róla. Kétségkívül kevesebb a tárolt hulladék, de itt nem 90 százalékos, csak 10—20 százalékos csökkenésről lehet szó.

Anélkül, hogy prejudikálnánk a döntést, engedjünk meg annyi megjegyzés: a máskor oly gáláns Atomerőmű ebben az esetben mintha túlzottan is takarékos lenne...

Az önkormányzat jogai

A legújabb hírek szerint az Ófaluban lakók és az ügy harcosai egy nyílt levél megfogalmazását tervezik, mivel hogy Paks — enyhén szólva — sportszerűtlen eszközö-

Fáklyásmenetben át a határon

A határok közé szorítottságot az ifjúság viseli a legnehezebben. A határok átjárhatósága, a népeket összekötő szálak erősítése az egyik fő motívuma annak a kapcsolatfelvételnak, ami a pápai FIDESZ-csoport és a burgenlandi Junge ÖVP (az Osztrák Néppárt tartományi ifjúsági szervezete) között jött létre, s néhány hónap alatt rendszeres együttműködés fejlődött. Először a fideszesek látogattak Burgenlandba, hogy részt vegyenek a Junge ÖVP kongresszusán, s a vizitet a napokban viszonzották az osztrák fiatalok. A következő találkozáson pedig mindkét ország színhelye lesz. Ausztriában kezdődik december 9-én egy egész napos baráti találkozó a két ifjúsági szervezet képviselői között, s terveik szerint úgy fejezik be, hogy fáklyásmenetben átlépik az osztrák—magyar határt.

ket is bevet a közvélemény megoldozásába. Legutóbbi példa a televízió Hazai Tükör című műsorának megvétele. Ugyancsak új fejlemény, hogy elkészült — s a napokban postázzák az érintetteknek — az ófalui társadalmi bizottság független szakértői csoportjának újabb szakvéleménye, amely ezúttal összegyűjti a szerte a világban található, működő atomtemetőkben felhalmozott tapasztalatokat. Végeredményben — újabb adatokkal alátámasztva — megerősíti korábbi elutasító véleményét.

Az egész ügyben azonban nem ez a leglényegesebb momentum, hanem egészen máson fordulhatnak meg a dolgok. Nevezetesen azon, hogy a PAV-nak lejárt mindeféle terület-felhasználási engedélye — ergo újra kell azt kérvényeznie. A már azonban nem a megyei tanácshoz kell fordulnia mint elsőfokú hatósághoz, hanem a helyi közös községi tanácshoz Mecsekadásdon. Amennyiben a helyi önkormányzat úgy dönt, hogy nem vállalja az atomhulladék-temetővel járó kockázatot, gyakorlatilag nem is érdemes fellebbeznie a Paksi Atomerőmű Vállalatnak.

Ma már nem

Léko Sándor

Vállalkozói konferencia Zalaegerszezen

Morvai Ferenc távol maradt

Már az is gyanús, ha az adóellenőr tisztességesen beszél a vállalkozóval — hangzott el a Kupa Mihállyal folytatott beszélgetésen a Zala megyei vállalkozók első konferenciáján. Ez a bizalmatlanság valószínűleg sokáig jellemzi még a vállalkozók és a hatóságok — vagy a magukat hatósági színben feltűntető szervezetek, intézmények — viszonyát. Talán akkor rendeződik majd ez a viszony, ha a mostani „hatóságok” vállalkozásba fognak, és megismerik a másik oldalon állók gondjait. Ez az idő nincs túl messze, hisz az önkormányzatok kialakulása rákényszeríti majd az apparátusokat az új gondolkodásra. Kicsit a kort akarták megelőzni a kétnapos rendezvény szervezői — a MTESZ, a megyei tanács, a jogász szövetség zalai államigazgatási szakosztálya és az érdekelt érdekvédelmi szervezetek — azzal, hogy egymás mellé ültettek ötven vállalkozót és vállalkozási kérdésekkel foglalkozó jogászt a megye tanácsainak 42 képviselőjével. A konferencia során megtartott tizenöt előadásban az érintett minisztériumok, a nemzeti bank, a vám- és pénzügyorség, az érdekvédelmi szervezetek és a társadalombiztosítási igazgatóság felelős beosztású szakemberei felvázolták a közeljövő változásait, de igazán senkit sem tudtak megnyugtatni. Talán legnagyobb eredmény attól az anyagtól várható, amelyet a konferencián elhangzott problémák, javaslatok alapján fogalmaznak meg a szervezők, hogy okulásul a jogalkotók elé terjesszék. Mivel Morvai Ferenc a tervezett találkozóra nem jött el, Petőfiről nem esett szó.

— y — d

A Kommunista Párt fölemeli a fejét

— Milyen pártot akarnak? — tettek föl a kérdést a csekély számban megjelent újságírók. A válaszokból kikerekedett a régi-új MSZMP képe: ez marxista-leninista párt akar lenni, de nem monolitikus párt. A régi, torz gyakorlatban lejáratott „demokratikus centralizmus” helyett beérné a pártfegyelem nélkülözhetetlen mértékével. Nem kívánnak személyekhez kötődni, de mindenkit befogadnak, aki „nemcsak takarozni akar a marxizmussal”.

— Mi a viszonyuk a régi MSZMP politikájához? Ugyanazt akarják folytatni? — hangzott egy további kérdés.

Az MSZMP hibás irányban fejlesztette a gazdaságot, nem helyezte a korszerű technika alapjára — mondta Szűcs professzor. A korábbi pártprogram sem fogadható már el egészében, a helyzet változtatásokat követel.

Az önkéntes szervezőbizottság a maga kezdeményezését kis patakhoz hasonlítja, amely majd egyesül sok hasonlóval, más kezdeményezésekkel. Ezekből kell létrejönnie a folyamannak, az MSZMP-nek, amelyben kifejezésre jut majd — mint mondták — az a népi tendencia, amely mindig is jelen volt a magyar kommunista mozgalom

különböző nevek alatt formálódó pártjaiban.

— És a jogfolytonosság? A párt-székházak, a pártvagyon?

— A pártkongresszusnak nem volt joga az MSZMP fölszámolására — állítja Szűcs Ervin —, ahhoz ugyanis az egész párttagságot kellett volna megszavaztatni. Hogy a kongresszusi küldöttek mandátuma legitim volt-e, azt is a tagságnak kell elbírálnia. Ha a régi MSZMP-tagok tömegesen csatlakoznak kezdeményezésünkhöz, abból kiviláglik majd, hogy a kongresszus döntését és a delegátusok többségének a szavazatát nem tartják legitimnek. Ami a helyiségeket illeti, reméljük, hogy összejöveteleinkre igénybe vehetjük őket, de a pártvagyon egészéről később kellene döntenie.

— Mi a kifogásuk a Magyar Szocialista Párt ellen?

— A pártkongresszus nem foglalkozott az ország valóságos gondjaival, a mélyreható szerkezeti változtatások kérdéseivel. A belőle született új párt a szociáldemokrácia és a polgári liberalizmus irányába csúszik el — válaszolt Udvarhelyi László szervezőbizottsági tag, egy vállalat helyettes vezérigazgatója. Szűcs Ervin szerint: Az országot ma foglalkoztató politikai viták

a kibontakozást akadályozzák. A mai vezetés tevékenysége azt példázta, hogy mit nem szabad csinálni.

Az „MSZMP Ideiglenes Szervező Bizottsága” október 19-én felhívást bocsátott ki, amelyben (konkrét részletezés nélkül) megtagadja az elmúlt negyven év bűneit, elhatárolja magát a hibáktól, ugyanakkor „vállalja és támogatja az elmúlt év helyes döntéseit az emberi jogok csorbíthatatlanságáról, a többpártrendszerű jogállamiságról” és leszögezi: az új MSZMP úgy akarja védeni a nemzet függetlenségét, hogy senki semmilyen külső erőnek ki ne szolgáltatthassa azt.

— A padlóról indulunk — mondta Nyíró Sándor bizottsági tag; a Lenin Kohászati Művek géplakatososa —, de reméljük, hogy a választásokig sikerül létrehozni az új, egységes MSZMP-t. Szerveződések indultak Óbudán, Csepelen, Pécsen, Miskolcon, Balatonalmádiban, Békéscsabán. A régi párttagoknak nem kell új belépőt kitölteniük, csak tagságuk fenntartásáról kell nyilatkozniuk.

Mindehhez csak annyit: Kommunista pártnak is lehet helye az új magyar demokráciában, ha egyenrangú félnek tekinti magát más pártokkal a politikai küzdelemben, és ha lemond az erőszakról. Más kérdés, mennyien adják rá a szavazatukat két kommunikeserves tapasztalata után.

G. Gy.

„CSAK AKKOR FOGADHATOM EL A JELÖLÉST...”

Interjú Rácz Sándorral

— Tehát, ha jól értem, akkor Ön fordítva gondolja, mint ahogy itt a kongresszuson javasolták. Ők azt mondták, hogy a szervezet tárgyaljon minden potenciális elnökjelöltjével, ön pedig azt mondja, hogy előbb az ellenzéki szervezetek nyilatkozzanak Önnek...

— Igen, így van. Az az ellenzéki csoport, amely most akarja vállalóra fogni Rácz Sándort, hogy ki ő, mi ő, milyen politikai elképzelései vannak, az a csoport politikailag nagyon alul van informálva.

— Az előbb kérdeztem Orbán Vikort, hogy példának okáért milyen politikai törekvések tisztázását tartja szükségesnek a jövő elnökjelölttel. Ő főként a külpolitikai, biztonságpolitikai, a Varsói Szerződésből való gyors kilépést illető problémacsoportot említette olyanként, amelyben egyeztetést várnának el a jövő elnökjelölttől. Önnek mi a véleménye az előbb említett problémaköröket illetően?

— Én azt hiszem, azok közé a FIDESZ tagok közé tartozom (Rácz Sándor a FIDESZ tiszteletbeli tagja — a szerk.), akik legszívesebben már tegnap kiléptek volna a Varsói Szerződésből. Ezt a magánember Rácz így látja. De a politizáló Rácz nem láthatja

így, mert nem tőlünk függ, hanem sok más politikai, katonapolitikai tényezőt kell akkor megvizsgálni, ha politikailag akarok erre a kérdésre válaszolni.

— Hogy látja a — hadd használom az Ön kifejezését — politizáló Rácz ezt a kérdést?

— Nem olyan egyszerű a kérdés, hogy erre itt most tudjak válaszolni. Meg nem is akarok. Van válaszom rá, természetesen.

— Nem tévedek abban, hogy Ön egy széleskörű ellenzéki támogatást igényel az elnökjelöltséghez?

— Csak akkor fogadhatom el a jelölést, ha az egész ellenzékem magam mögött tudom.

— Tehát Ön nem az Október Párt jelöltjének érzi magát?

— Nem csupán annak. Még egyszer úgy fogalmaznék, hogy az Október Párt csak felvetett egy kérdést, és erre a kérdésre az egész ellenzéknek választ kell adnia, s ebben a válaszban majd önmagukról is vallanak...

— A FIDESZ-nek is tiszteletbeli tagja. Megkérdezhetem, hogy tagja-e más szervezetnek is, így például az Október Pártnak?

— Nem, másnak nem vagyok tagja.

— Az ellenzék milyen széles sávjának támogatására számít?

— Kérem, nekem minden csoporttal jó kapcsolataim vannak. Kölcsönösen értékeljük ezekkel a csoportokkal egymást, ők bennem azt és én bennük azt, ami a másoknak szimpatikus,

de különösebben nem vagyok elkötelezve senkinek sem.

— Ha jól értem, akkor a Függetlenségi Párttól a Szociáldemokrata Pártig terjedő széles sáv támogatására számítana.

— Természetesnek tartanám. Így tartanám természetesnek!

— Esetleg a Magyar Szocialista Párt reformszárnyának támogatására is számítana?

— Arra egyenesen a leginkább számítanék. Az volna a legfontosabb, mert nekik is érezni kell, hogy ki volt akkor Rácz Sándor, amikor elsőként állt oda és megpróbálta védeni éppen a párt legfontosabb érdekeit, áttételesen. 1956 november 4. után, amikor politizálni kezdtem, mi voltunk az elsők, akik megpróbáltunk védőhálókat kialakítani a majdani pártpolitika, majdani munkáspolitikai, majdani magyar politika köré. Egységesek lehetünk volna, ha akadtak volna kommunisták a Kádár-kormányon belül, akik egyetértenek és föl merik vállalni azt a politikát, amit akkoriban a magyar munkások képviseltek.

— Tehát elnökjelöltsége esetén számít ön az MSZP bizonyos reformrészekének a támogatására?

— Természetesen számítok.
— Köszönöm szépen a válaszait.
— Én is köszönöm. Viszontlításra.

KB.

Grósz „messianizmussal” vádolta Pozsgayt, és szerinte a gazdasági mi-
zériaért Németh is felelős.

Ribánszky Róbert a pártkongresszus előestéjén arra figyelmeztetett,
hogy „aki puskával ló a mültra, a jövőben ágyúkkal fogja szembetalálni
magát”.
(Der Spiegel)

KÖNYVESPOLC

Lesz-e Däniken - botrány?

A kultúrbotrányok manapság életünk természetes velejárói. Megszoktam őket. Mégis dühöngtem, miközben Erich von Däniken könyvét, az *Istenek ivadécai vagyunk* címűt olvastam. Dühöngtem, mert felmerült bennem a gyanú, hogy félrevezettek az iskolában, az egyetemen, és most kell megtudnom, hogy Földön kívüli lények génkísérleteinek eredménye az emberiség: kezdek tanulni mindent előről.

Ugyanakkor viszont szórakoztam is, mert Däniken féligazságait, ferdítéseit, tudománytalan ismeretterjesztését, meghökentető tekintélyt nem tisztelő kérdéseit olyan hittel, lebilincselő stílusban adja elő, annyira ügyesen keveri az igazat a hamissal, hogy néha néha azt gondoltam, de benne valami. „Bolond beszéd, de van benne rendszer.”

Dühöngésemnél és szórakozásomnál csak csodálkozásom volt nagyobb, mert a Háttér kiadó, mely a tisztességes és korrekt tudományos ismeretterjesztés elősegítésére jött létre és működik, jelentette meg egy, a tudósok és szakemberek által sarlatánnak, szemfényvesztőnek, népbufitónak tartott szerző könyvét. Vagy lehetséges, hogy e könyv sikeréből kívánják finanszírozni a valódi — és ezért ráfizetéses — ismeretterjesztő kiadványokat? De hiszen tudhatták volna, ki ez a „felfedező”, habár a szélesebb közvélemény — eddigi tájékoztatás-politikánk jóvoltából — alig ismeri. Kicsoda hát ez a botrányhős?

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy fiatal svájci szállodatulajdonos, bizonyos Erich von Däniken,

akit a hatvanas évek végén — egyesek szerint adócsalásért, mások szerint sikkasztásért — bebörtönöztek. De minden rosszban van valami jó, mert az ifjú Däniken a börtön magányában elgondolkodhatott önmaga és az emberiség sorsán. A végső kérdések izgatták: miből fog megélni kiszabadulása után, és azon töprengött, hogyan keletkezett az emberiség, az ősi civilizáció. És akkor hirtelen isteni sugallatra — vagy talán egy Földön kívüli adótitviselő sugallatára? — úgy döntött: e végső kérdések feltevésének és megválaszolásának szenteli életét. Még a börtönben megírta első könyvét, *A jövő emlékeit*. Természetesen magyarul nem jelenhetett meg ez a „burzsoá tudománytalanság”, amely fellázíthatna volna honpolgáraink szilárd alapokon nyugvó világképét.

A börtönből szabadult ember könyve természetesen kiváltotta a tudományos világ nemtetszését, támadásait. Így azután nem csoda, ha elvilághíresedett a szerző. Däniken azóta már nemcsak kérdez, hanem „megdönthetetlen bizonyítékokkal” védi is hipotézisét. Már nem az adóhivatalt csapja be, hanem műveletlenebb olvasóit, akik készpénznek veszik szavait, elképzeléseit, és készpénzzel is fizetik ki eddig milliós példányszámban megjelent lektűrjeit. Mindenkinél jó üzlet, csak a tudomány jár rosszul? Ez sem biztos, hiszen Däniken kérdéseire a tudósok igyekeznek válaszolni, ez pedig újabb eredményekhez vezethet.

A tudományos élet szaktekintélyei mégis kultúrbotránynak tartják a svájci szerző műveit. Miért? Mert Däniken másként gondolkodó. Nemcsak a *Bibliában* foglaltakat tagadja, hanem kétségbe vonja a tudomány eddig elért eredményeit is, miközben megszállottan állítja, hogy civilizációkat Földön kívüli lényeknek köszönhetjük.

Ez a lényege legújabb könyvének is, amelyet most a Háttér Kiadó jelentetett meg. Ebben a munkában nem kevesebbet állít, sugall, feltételez, mint hogy Salamon király valamilyen égi járművön röpködött a Közel-Keleten és Ázsiában szerelmével, Sába szőrös lábú királynőjével. Däniken szerint Salamon birodalma nem Palesztinában volt, hanem Észak-Jemenen volt határos. Sába királynője pedig a krétaiai leszármazottja volt, azoké, akik a Földön kívüliek ivadécai lehetnek. Salamon királynak természetesen voltak kormányozható repülő szerkezetei, Zeppelin-szerű hőlégballonjai, Jónás pedig nem egy cethal gyomrában töltötte az idejét, hanem egy tengeralattjáróban. Ádámet genetikai kísérlettel tették értelmes lényé: ezt a mai génsebészeti eredményekkel igazolja a szerző. Azt sugallja, hogy igenis léteztek emberállatok, amelyek az elfuserált kísérletek során születtek. Így kérdez: ha a 20. században génsebészeti úton paradicsomból és burgonyából új haszonnövényt lehet előállítani, akkor a nálunknál jóval fej-

lettebb, Földön kívüli lények miért ne tudtak volna emberfejú bikát, haltestű asszonyt kreálni?

Könyvének legkedvesebb jelenetében arról ad hírt a szerző, hogyan vetek búcsút bolygónktól a Földön kívüliek: „És eljött a nap, amikor a földön-kívüliek távoztak — új naprendszerek felé indultak, hogy ott további lényeket lássanak el értelemmel... — Gyerekek — mondta a parancsnok az első emberpárnak —, mi tettünk benneteket értelmessé, nélkülünk most olyanok lennétek, mint az állatok! — Ádám és Éva letérdeltek az idegen előtt, és istenként imádták. Ám a parancsnok elutasította a hódolatot: — Nem vagyunk mi istenek, ugyanolyan húsból, vérből való lények vagyunk, mint ti. Istenről soha ne próbáljatok képet alkotni magatoknak...”

Ezután idéz Mózes első könyvéből: nem zavarja, hogy néhány fejezettel előbb kétségbe vonta a szentkönyv állításait. „Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a Földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a Földön mozgó minden élőlényen.” Hol azt állítja, hogy a „célzottan előidézett mesterséges mutációs modell” nem mond ellent Charles Darwin elméletének, hol meg lelkiismeret-furdalás nélkül azt, hogy „a darvinizmus tévedés”.

Sorolhatnám Däniken ötletesebb, fantázia szülte felfedezéseit, de minek? Aki elolvassa a könyvet, és nem hisz a szerzőnek, annak legalább annyi elégtétele lesz, hogy nem a kultúrpolitikusok döntötték el helyette, mit gondoljon. De akár hiszik, akár nem, e 20. századi Münchhausen meséit, ez a munkácska szórakoztató, legalább annyira, mint *Az ezeregyéjszaka meséi*. És ez manapság, ebben e nehéz gazdasági helyzetben, nem semmi.

Udvarhelyi András

Dombóvár nem adja a '48-as szobrokat

Vasárnap este sok dombóvári büszkén nézte Osskó Judit műsorát, amelyben Makovecz Imre többször dicséretben szólt a városról, mert lakói és vezetői megmentették a pusztulástól Horvay János 1848-at idéző szoborcsoportját. Az első felelős minisztériumot (kormányt) ábrázoló alkotást a főváros állította 1927-ben a Parlament elé, de 1952-ben lebontották, mert a töretlenül fejlődő sztálinista rendszer lelkes hangulata nem tudta elviselni nagy elődeink borongós arc kifejezését. A szobrok az '50-es évek végéig a Kerepesi temetőben pihentek szétdarabolva, majd Antal István tanácselnök kezdeményezésére Dombóvárra kerültek. Újabb tizenhárom évek kellett eltelni, hogy a tovább darabolt szobrok ismét „összenőjenek”, és rendkívüli hangulatot adjanak a dombóvári Szigeterdőnek — mai nevén Béke parknak.

Sokan hitték, hogy ezzel lezárult a szobrok kalandos története, de vasárnap Makovecz Imre elbizonytalanította a dombóváriakat.

A nagyhírű építőművész — Dombóváron a szálloda őrzi emlékét — kijelentette, hogy eljön majd a nap, amikor ezek a szobrok visszakérülnek eredeti helyükre, és ezzel a dombóváriak is egyetértenek majd. Meglepetten

hallgatta mindenki a városban Makovecz Imrét — bár megszokhatták az elmúlt negyven évben, hogy más jobban ismeri saját véleményüket —, hétéfőn már tiltakozó nyilatkozat fogalmazásán gondolkodtak egyesek.

Alljon itt két valódi vélemény az érintettek közül, hátha segít vélemény alkotásban, mielőtt újabb igazságtalanságot követnénk el.

*

Vidóczy László 1971-ben, nem sokkal a városá nyilvánítás után lett Dombóvár tanácselnöke. Ő volt a szobrok újraállításának szervezője, irányítója.

— A szobrokkal rendkívül értékes, ugyanakkor terhes örökséget kapott a város újrászerveződött vezetősége. Elődeink jó szándéka kevés volt, hiába kapták meg őket a fővárostól adományként, a felállításához már nem maradt pénzük, hisz a leszállítás is elvitt kétszáz ezer forintot, ami a '60-as évek elején hatalmas összeg volt egy községi tanácsnak. Amikor én tanácselnök lettem, a szobrok már lekerültek a Szigeterdőbe, mert amíg itt voltak a

város közepén, sokan gúnyolódtak velünk, hogy mit akarunk ezekkel a búsuló juhászokkal. A szigeterdőben érte a legnagyobb károsodás őket, mert a lehulló levelekből kioldódó festékanyag annyira felszívódott a szobrok anyagában, hogy azt már nem lehet eltávolítani. Látni ezt a helyzetet, megkerestem a művelődési miniszter egyik helyettesét. Megkérdeztem tőle, tekinthető-e nemzeti értéknek, ez a szoborcsoport, mert ha nem, akkor felhasználjuk az éppen zajló vasúti rekonstrukciónál a töltéshez.

— Ezt Ön komolyan gondolta?

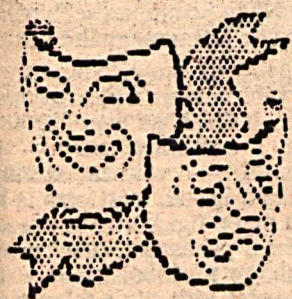
— Dehogyan. A miniszterhelyettes viszont elhitte, mert azt válaszolta, hogy engem lecsukat, ha ezt megteszük. Végül megegyeztünk abban, hogy segítenek az újraállításban. Így kaptunk ötszáz ezer forintot, amiből már megbízhattuk a fővárosi kőfaragó és szobrászüzemi vállalatot, hogy szakembereivel segítsen a szobrok összeillesztésében, megisztitásában, és felállításában. Ugyanakkor megbízottuk Erdélyi József mérnököt — az urbanisztikai társaság tagját —, hogy dombóvári kollégáinak segítségével

tervezze meg a park végső formáját és abban a szobrok helyét. 1973-ban a város üzemének, lakosságának segítségével sikerült befejezni a munkát, és végre felavathattuk a szobrokat. Azóta olyannyira hozzáértettek a városhoz, hogy amikor a pécsiek megkérdezték, mennyiért adnánk el őket — mivel Horvay János Pécsen született — csak azt válaszolhattuk, nincs annyi pénzünk.

— Pécsnek nem adták, de most Makovecz Imre nyilatkozata után könnyen szerveződhet olyan mozgalom, amely a dombóváriakat megkérdező nélkül akar „igazságot szolgáltatni”.

— Mi ezeket a szobrokat adományként kaptuk a fővárosi tanácstól. Nem volna törvényes, és nem volna helyes eljárás, ha elvinnék őket tőlünk, hisz mi vettük őket pártfogásba, amikor kitették őket feldarabolva a Kerepesi temetőbe. Nem találom sem jogcímet, sem okot, hogy valamiféle történelmi igazságszolgáltatásként visszakérüljenek a fővárosba. Sokkal nagyobb törvénytelenések követődtek el abban az időszakban, azokat

Egy korcsmárosné színeváltozásai

SZÍNHÁZ

Jóideje már, hogy a pesti közönség megszokta: a Radnóti Színpad minden új bemutatója élmény, biztos szórakozás. Ha valaki most ilyen indítással szánja el magát Bíró Lajos Hotel Imperial című színművének megtekintésére, nagyot fog csalódní. Elméletileg minden lehetőség megvan a darabban, s hogy mégsem lesz belőle előadás, az nem Bíró bűne.

A mű az első nagy háború idején játszódik egy galíciai kisváros szállodájában. A magyar huszárok feladják a várost, beköltöznek az oroszok. A szállodát Juskievics tábornok törzse foglalja el szállás gyanánt. Itt bujkál főpincérnek öltözve Almásy, a magyar huszártiszt és főúr. Itt végzi áldásos szobalányi tevékenységét a romantikus regények álmvilágában élő Anna, aki az orosz tábornok jóvoltából a szálló direktoriszévé lép elő, nem feledve Almásy iránt érzett vágyódását. Juskievics irtózik a feleségektől, annál inkább szereti a szép nőket. Így lesz Annából „nagyasszony”. Ruhákat kap, modorra és viselkedésre oktatja tábornoka, nem pusztán azért, hogy nagyot neveljen belőle, hanem Szultanovné úrhölgy bosszantására, aki érzi, hogy Anna körül valami nincs rendben, hogy ez egy álarcosbál, ami az ő bosszantására szolgál, de felsőbbrendűsége biztos tudatában nem vesz tudomást róla. Lassan csordogálnak a drámai események. Az állóháború öt-

dik hónapjában a magyar vonalak mögül fontos hírekkel visszatér Tabakovics, a Márton András játszotta orosz kém. Hírei segítségével az oroszoknak módjuk lenne a háború menetén fordítani, ám a fülét nyitva tartó Almásy (Lengyel Ferenc alakítja) megöli. A szerelmes Anna mindenre vállalkozik: elhárítja a gyanút a huszártisztól, még azt is vállalva, hogy a kérdéses időpontban együtt voltak. Visszafokozák szobalánnyá, de Almásy megmenekül. Azután megfordul a hadihelyzet. A magyarok visszafoglalják a várost, visszaköltöznek a szállodába, s mindenki elnyeri jutalmát, ahogy az a Kerekes Éva által megformált Anna romantikus regényeiben történni szokott.

A „színház születése” ezúttal elmaradt. Zsótér Sándor dramaturg és Valló Péter rendező elfeledkeztek arról, hogy valaminek történnie is kellene. A dialógusok hosszúak, vontatottak. A szereplők — tán sajátos rendezői koncepcióból? — elbeszélnek egymás mellett, egymás feje felett. A négyrészesre nyújtott játékban rengeteg az üres perc, a nem történő történet, amit vélhetőleg a drámai és torokszorító hatásoknak kellett volna kitölteniük. Ám e hatások nem jöttek létre: maradt az unalom, az érdektelenség, s a katartikus élmény helyett a tragikus események gúnyos kacajra ingerelnek. Persze mindezért nem csupán a rendező felel. A színészek maguk is mindent megtettek azért, hogy e darab ne éljen

meg sok száz előadást. Nem lehet bocsánatos bűn úgy kilépni a színpadra, hogy a szöveg tudás nem biztos. Ennek elleplezésére lehet, alkalmas az érthetetlen mormolás, ám az eredmény: a néző kívül marad, kirekesztődik az előadásból. A színészek tudják, mi történik, de e tudásukat velünk nem osztják meg.

A Kerekes Éva által alakított Anna a legnagyobb szereptévesztés. Szállodai szobalány helyett egy falusi korcsmárosné lép elé. Hangos és közönséges — s e körből „kilóg” romantikus álmvilága. A harmadik felvonásban hozott nagyszónyszerep egy fokkal jobb, csupán iskolás alakítás, íz és ötlet nélkül. Hiába öltöztette őt Tordai Hajnal finom eleganciával, visszafogott, igazi nagyságot sugárzó kosztümökbe, a megformált alak lötyögött a ruhákban. Nem volt jobb Lengyel Ferenc Almásy alakítása sem. Egy mintaszerű huszártiszt, ahogy azt valamikor a főiskolán tanították. Nagyon fess, nagyon snájdig és felsőbbes. Ennyi volt a figura. Igaz, Bíró szándéka szerint magában kellett volna hordania a meghasonlott embert is, az élettől a többi embertől rettegőt, de mindez valahogy elfelejtődött. Így aztán kettejük — szerelemért, emberséggért vívott — párharca sem bontakozott ki.

A teljesen lapos és érdektelen előadásnak két színfoltja volt. Márton András alakításában Tabakovics, a „véletlen” kém, a rettegő, de kíváncsi

ember, aki tudja: veszélyben van. Ez a veszély sajátos életelvet, tízparancsolatot fejleszt ki benne. Amikor dolgozik, megszűnik polgári élete, de ha túlvan egy-egy „munkán”, Tabakovics „jól él”: meleg szobában lakik, jó ételleket eszik, finom szivarokat szív és langyos vízben fürdik. A veszély érzékennyé teszi: nehezen viseli a törzstisztek lenézését. A törzstisztek közül Szkobelev gróf megformálója, Andorai Péter volt az előadás másik hiteles alakja. Orosz arisztokrataként látja saját osztály hibáit, de tenni semmit sem tud. Iszik, mert nem tehet mást, mint ahogy az első vonalban harcolva is azért sebesült meg, mert nem hagyhatta magára katonáit. Sajátos etikájával kirí a többi tiszt közül, több, más náluk. De nem csupán etikus ember, hazafi is, méghozzá „arisztokratikus hazafi”: Tabakov vélt (s valós) gyilkosát kereszkérdései hálójában majdnem megfogja. De az lovagias ügyre hivatkozik, s a grófnak nem jut eszébe, hogy egy főpincérnek nem lehetnek gálans ügyei. Ha mégis, akkor nem főpincér.

Lehet, a világ számos színpadán sikere volt Bíró darabjának. Hogy ezúttal mégsem így történt, az egyet bizonyít: a poros raktár mélyéről elővett kéziratot le kell porolni, s a ma sajátos igényeihez kell igazítani. No meg az sem árt, ha a rendező elárulja színészeinek: tragédiát vagy komédiát kíván-e előadni.

Cs. R.

OLYMPOS GALÉRIA
OLYMPOS GALLERY

Balogh Erzsébet:

Tanya a távolban
című alkotása

Gyórfy Árpád

kellene jóvátenni a mi szobraink elszállítása helyett. Ezek már Dombóvárhoz nőttek, itt tartjuk nemzeti ünnepeinket, előtűk tiszteleg a város lakossága.

Nem adjuk vissza mi ezt.

Takács József, a város népfőnökére néhány évvel a szobrok Dombóvárra szállítása előtt született. Ő is saját véleményét mondja, hisz testületi ülésre a tévé műsor óta még nem kerülhetett sor.

— Makovecz Imre eszmeiségét, munkásságát tiszteltem, ez a javaslata mégis erőltetettnek tűnik. Ezek a szobrok több mint húsz éven keresztül hányódtak darabokban Budapesten, majd Dombóváron, akkor senki sem jelentkezett, hogy a fővárosban kellene elhelyezni őket.

— Makovecz Imre most jelentkezett, úgy véli, a szobrokat ismét az ország szívében kellene elhelyezni.

— Ez a szoborcsoport ma is Magyarországon van, hisz Dombóvár is az országhoz tartozik. Az itt élő polgárok tisztelettel megőrizték, most senkinek sincs joga ahhoz, hogy innen elvigye. Itt jó hazában vannak.

Nem félek

a Nagy Semmitől

Pedig már majdnem féltem. Mert ha nincs-karjával megragadja a mellemet, három órán át szomjazom. Van már nyolc éve, hogy először tette ezt velem. Felszálltam a vonatra és szomjasan lépkedtem az Utasellátó Vállalat mozgóbüféje felé. De büfé — nem volt! Belenéztem a menetrendbe, s ott állt a jel: ezen a vonaton büfészolgálat van. Úgy véltem: az ilyen jelzés polgári jogi szerződési ajánlat, amit én a jegy kifizetésével elfogadtam, menetrenddel, büféajánlattal együtt. Ígéret, amire a pénztáros kisasszony dátumos bélyegzőt nyomott és az ígéret ettől előlépett kötelező erejű szerződés. Kérdeztem tisztelettel a kalauzt: mi történt? — „Nem tudom. — felelte. — Néha nincsen!” Vaslogikával visszakérdeztem: „De hát miért nincs, ha benne van a menetrendben...?” Ekkor kezdett gyanús lenni ez az egész büfé-dolog. Mert a kalauz nem felelt, csak bizonytalanul szétártta karját, mint hamis tanú a bíróság előtt, és lenézően továbblépett. Rádöbentem, hogy itt valami van, amit én nem tudok, pedig minden épeszű magyar utas már régen tud. Vagyis a kalauz válasza maga volt a néma semmi, ami azonban mégiscsak valami lehet. Szomjaztam tehát három órát, s ebből két és fél óra nem volt túlságosan egyhangú, mert magamban az ismeretlen semmi miatt egyévtizedben káromkodtam.

Ez a semmi azonban egyre kitaróbban ront rám, s mindig a vonaton.

Jól kiszámítja, mert olyankor nem lóg-hatok el előre, lelépve a robogó szerelvényről. Mit mondjak... évente nyolcszor-tízszer megcsinálja ezt velem. Eleinte bíztam az emberi társadalom szerveztségében és azt gondoltam balgán: ha benne van a menetrendben, de valamiért kivételesen még sincs büfé, akkor vasútknál ezt nyilván előre tudják. Hiszen a vonatszerelvények nem állnak össze csak úgy maguktól, hanem emberek válogatják egybe, akiknek fej van a nyakukon. Nyilván szólnak majd azon a recsegő állomási hangosbemondón, hogy „Elnézést kérünk, de a menetrendtől eltérően nincs büfé a vonaton, a büfé szívinfarkusa vagy a büfékocsi kirablása, netán a kérekszőg kiesése, vagy pedigen az Utasellátó Vállalat elméleti konferenciája miatt, ezért kérjük, aki szomjas, szíveskedjék valami innivalót vásárolni az útra az állomáson!” Mondhatnám: Európában ez így szokás. De csak annyit mondok — mert kis nép a magyar, de jogásznép —, hogy a vasút előre közölni köteles, ha valamiért nem képes teljesíteni a jegyváltásommal megkötött utazási szerződés egy részét. Ezt hívják jogászörökben akadályközlésnek! De a hangosbemondó sosem mondott erről semmit, és mi szomjaztunk órákig. Győzött a közöny — a semmi!

Az események pedig szaporodtak. Egy nyári kánikulában pikáns arcú, tündéri szőke kalauznő cserepes szájjal kért egy kortyot a vizes üvegemből. Mert akkor már vizes üveggel jártam, hogy ha kiderül, nincs büfé, hát gyorsan odarohanjak az állomási ivócsaphoz és megtöltsem az üveget. Ez a védekezés bevált, ha volt az állomáson elérhető közelben ivóvízcsap és abból folyt is a víz. Máskor elájult egy terhes asszony és csak majd negyedórányi vonatvégi szaladgálás után sikerült egy üveg vizet találni egy fokhagymaszagú nénikénél. A gyerekváró pocakos asszonyka — a víztől vagy a fokhagymaszagtól? — azonnal felébredt és azt mondta: „Miért hittem én a menetrendnek?!”

Ekkor szántam el magamat: megtudom ennek az egész fejtelenségnek az

okát. Vasúti embereket, kisebbeket, rangosabbakat, más szakembereit kérdezgettem, de szerintük a magyar közlekedés beruházási helyzete, a létszám, és bérállapotok, szóval sokkal nagyobb bajaik is vannak, és abban kéne segítség, hogy a nagy tömegek megértsék ezeket a gondokat és... Erre megírtam válaszomat: ez nem bér-, meg létszámkérdés, hanem indulás előtt fél órával oda kell lépkedni a szerelvényhez, már a vasúti emberek születtekor ingyen, beruházás nélkül kapott lábbal, s ha nincs büfékocsi, hát bemondani a változást a hangosbemondón, hogy idejében vehessünk innivalót.

De megint jött a semmi, a hangszórók némák maradtak, a vasúti menetrend jelzései pedig csalfák. Akkor már nagy betűvel írtam a Semmit, sőt Nagy Semmi-nek neveztem magamban, mert úgy éreztem, megszemélyesült. Hiszen csak egy jól működő emberi agy képes ilyen ügyesen kibújni a pofonegyszerű dolgok elől, egy nagy klikkvezér, akinek mindenütt megvan a maga beépített emberei, téglái a nagy linkség-épületben.

Mégsem tudtam eldönteni, hogy ember ez a Semmi, vagy szervezet, vagy egyszerűen semmi ez a Nagy Semmi. Hiszen nem figyelnek rá, senki sem beszél róla, nem veszik tudomásul... Szerettem volna, ha ember lenne és hatalmas pofont adhatnék neki, hogy hol bujkált, miért szemétkedik, ki bírta meg ezzel, és egyáltalán, hogy jön ehhez? Vagy ha jókedvemben talál, még kezét is ráznék vele, hogy milyen ügyesen csinálja, hiszen egy egész országot ver át! Rosszkedvűvé teszi a közhangulatot, mégsem lehet rajtacsípni.

Álmaimban néha hozzám szólt, de mindig csak a hátam mögül és sosem láthattam az arcát. Nem vagyok ijedős gyerek, katonáéknál laposkúszással aknákat telepítettem, nem is egyszer, továbbá voltak éveim, amikor egy városban öt barátom is volt, de egyik sem tudott a másik négyről. Ezek az életveszélyes dolgok azonban hiába igazolták bátorságomat, most rajtakaptam magam, hogy félek...

A Nagy Semmi erősebb nálam. Ekkor jött a megváltó felismerés!

Egyik önkiszolgáló bisztró vásárlói könyvébe beírtam a panaszomat, hogy reggeli időszakban nem kaptam tejeskávét, s a felettes szerv — területi igazgató! — válasza szerint nem mondtam igazat, mert nem is kértem. Tehát az ördögi kör nem enged, semmit ért a panaszom, meghazudtoltak. De ahogy továbbolvastam ezt a választet, kiderült: a felettes szerv is tehetetlen. Mert értesített, hogy utasítást adott a tejeskávé rendszeres kiszolgáltatására, de ezt írta a levél végén: „Remélem, intézkedésem megfelelő végrehajtást nyer.” Te jó ég! Hát az igazgató is csak reméli? Nem biztos abban, hogy vezetői utasítását végrehajtják? Nincs hatalom a Nagy Semmi ellen?

Ekkor pukkant ki a luftballon: a Nagy Semmi sosem jön elő, mert — tunya! Szellemléte hínárlét, szárnyalni képtelen, csak lefelé húzni képes. Az ereje — semmi. A veszélye mégis valami. Mert hivatalok, vállalatok szellemi kapuján új tunyaságok lépdelnek ki és örömmel fognak kezét az én Nagy Semmimmel. Atölelik egymást, vihoga roportatják a Nagy Semmi csontját, mert hű de jó, hogy vannak egymásnak, s mindjárt menlevelet is cserélnék. Bár felesleges a csere, hiszen mindegyik menlevelet ugyanaz az ürügy áll: „Gazdasági gondok”. — Ez a látomásom egyre gyakoribb és igen keserves, mert előbb-utóbb meghasonlok tőlük magammal. Hiszen utálok minden szögletes modorú rendcsináló embert, s az örmestereket csak alvó állapotukban tudom úgy-ahogy elviselni. De az országos méretűre lendült tunyaság ellen egyre nagyobb örömmel jelentkeznék örmesterek. Már most kapásból meg tudom mondani, hogy kiket kellene legeslegelőször vigyázzba állítani.

Földessy Dénes

(Kis emberek érdekében frott, és éveken át válasz nélkül hagyott bírálatokra ma 14 órakor a Petőfi Rádió Iránytű című magazinjában először válaszol az üvegbetét s a nyugdíjasok ellenőri alkalmazása ügyében.)

Nyílt levél a Forrás olvasóihoz

Több vidéki városból vannak olyan értesüléseink, hogy folyóiratunk, a Forrás, a vele sok tekintetben rokon Alföldhöz, Tiszatájhoz, Életünkhöz, Jelenkorhoz hasonlóan nem kapható. Debrecenből, Székesfehérvárról, Ceglédre is érkeztek olvasói levelek, amelyek arról tájékoztatnak bennünket, hogy hiába keresték városukszerte például az augusztusi Forrást, mert az újságárusokhoz el sem juthatt.

Magazinok, bulvárlapok színes képtengerében pedig egyébként is szinte rejtve maradnak az olyan sajtótermékek, amelyek külsőségeiben elmaradnak az előbbiektől, még akkor is, ha tartalmukban, művészi értékeikben fölébük emelkednek. Színeikkel, címdalaikkal nem hanyagkodnak, nem látszanak át az újságosbódék üveglapjain azok az irodalmi folyóiratok sem, amelyek több évtizeden át közvetítették a magyar irodalmat. Megtartották régi formájukat, s úgy tűnik, törekvéseikben többnyire hasonlóan korábbi önmagukhoz, minthogy az országos jelentőségűek, a nívósabbak mindig — a rejtkező cenzúra működésének korában is — a magyar irodalom értékeinek felmutatására vállalkoztak, több-kevesebb sikerrel, s tőlőtök be politikai szerepet, olykor a hatalom türoképeességét is meghaladóan.

Mindennek hangsúlyozásával nem az újonnan jelentkező sajtótermékek létjogosultságát kérdőjelezzük meg, ellenkezőleg: a sajtónyilvánosság kiszélesedésével, tagoltabbá válásával csak egyetérthetünk. Ugyanakkor úgy

gondoljuk, megvan most is az az olvasóréteg a mai magyar társadalomban, amelynek tagjai ezután is szívesen vesznek a kezükbe elemző tanulmányokat, netán rejtjelekbe húzó írói közleményeket is, a befogadó részéről sokszor a szellemi játék mutatóanyagát követelő olvasmányokat.

Szeretnénk, ha folyóiratunk továbbra is eljuthatna azokhoz, akiknek igényei közül nem iktatódot ki az irodalom, s akik lapszámainkat eddig is rendszeresen figyelemmel kísérték. Efelől azonban — éppen az olvasói levelek alapján — kételyeink vannak. A Magyar Posta intézménye, amelyre a művelődés mára egyre töredezőbb struktúrájának kialakításakor a lapok terjesztésének kézbentartása kiosztatott, nem tesz eleget maradéktalanul a kötelezettségének. S ami velünk együtt más szerkesztőségek helyzetét is súlyosbítja, hogy a Magyar Posta ellenőrizhetetlen hatalomná vált, mindeddig sikerült ugyanis versenyen kívül maradnia, s megőriznie monopolhelyzetét. Mindezek alapján arra kérjük Olvasóinkat, fizessenek elő lapunkra. Megrendelésüket a következő címre küldjék el:

HELIR, 1900 Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.
Kecksemét, 1989. október 3.

Tisztelettel:

a Forrás szerkesztősége

FIDESZ-akció a pápai zsinagógaért

Az ország sok zsinagógájának sorsában osztozik a pápai is. A hívek elpusztultak, az épület funkcióját veszítette, hosszú évek óta üresen áll, állaga romlik. A lepusztult állapotában is gyönyörű műemlék értéke a város fiataljai figyeltek fel, s időtöltés céljából megkezdtek akciókat megmentésére. A pápai FIDESZ-csoport szervezésében a Veszprém Megyei Művészeti Céh munkáiból sok érdeklődőt vonzó kiállítás nyílt. A belépődíjat mindenki maga állapította meg, s dobta a zsinagóga restaurációját szolgáló perselybe. Az így befolyt pénz persze jelentéktelen összeg a szükséghez képest, ám gesztus értékű, a rendezvény fő célja pedig a figyelem felkeltése volt, amit sikerrel ért. A pápai FIDESZ-esek a kiállítás bezárása után sem engedtek lankadni a figyelmet. Videofilmet forgattak a zsinagógáról és a pápai zsidóság történetéről. A 25 perces összeállítást elküldték a Ziffera-alapítványnak, s eljuttatták a Zsidó Kulturális Egyesülethez és az izraeli nagykövetséghez is.

Rádió, televízió

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Szonda. 8.50: Külpolitikai figyelfő. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Nemzetiségeink zenéjéből. 11.35: Szép remények. 12.45: Világhírlap. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.05: PAF-műsor. 14.35: Dzsesszmelódiák. 14.55: Marad-e még valami? 15.00: „Ezredforduló” 15.35: Byrd: A csata — szvit. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Muzsikáló természet. 16.20: Kérhetek valamit? 17.00: A siker és lehetőségei. 18.05: Látuk, hallottuk, olvastuk — a zenéről. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Sportvilág. 19.30: Hol volt, hol nem volt... 19.45: Gulyás László: Békési esték. 20.00: Ismeretterjesztő műsor. 20.30: Orosz Júlia operettfelvételeiből. 21.00: Fejezetek a rádiórendezés történetéből. 22.00: Hírvilág. 22.30: Kapcsoljuk... Kb. 23.30: Operakettősök.

PETŐFI RÁDIÓ

8.00: Rivaldafényben. 9.05: Társalgó. 10.05: Fűlszóveg. 10.05: Operettkedvelőknek. 11.05: Helykereső. 11.20: APRÓ-CSEPRŐ — gyerekekről. 11.40: Ki kopog? 12.10: Asztali muzsika. 13.05: Popzene sztereóban. 14.00: Iránytű. 15.05: Csúcsforgalom. 17.05: Társsázz! 17.30: Helykereső. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Táncházi muzsika. 19.30: Daráló. 20.00: Mi történt? 21.05: Tükörképek. 21.15: Rólunk van szó! 21.20: Nótakedvelőknek. 22.20: Vándormotívumok az irdalomban: az elvagyódás. 23.10: Sporthíradó. 23.20: A dzsessz története.

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: A kamarazene kedvelőinek. 10.01: Zenei muzsika. 12.05: Az aranykakas. 13.00: Rádiószínház. 14.00: Purcell: 106. zsoltár. 14.11: Salzburgi Mozart Hét — 1989. 15.45: Labirintus. 16.05: Richard Strauss: A rózsalovag. 18.30: A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.05: A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. 19.35: Ünnepi hangverseny a Budapesti Evangélikus Gimnázium újraindulása alkalmából a Zeneakadémia nagytermében. 21.05: Kurtág György műveiből. 21.31: Bruno Walter vezényli a Columbia szimfonikus zenekart. 22.36: Nyelvokaink zenéje. 23.01: Narovcsati krónika.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Panoráma. 9.55: Az Országházból jelentjük... 16.50: Hírek. 16.55: Pannon Krónika. 17.05: Nachrichten. 17.10: Nasa obrazovka. 17.40: Betűreklám. 17.45: Szám-adás. 18.00: RTV Közösségszolgálat. 18.05: Szép magyar tánc. 18.10: Nők a pult mögött. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: A korona ékköve. 21.00: Reklám. 21.05: Az Országházból jelentjük... 21.45: Stúdió '89. 22.30: Új Nyitott Könyv. Örkény István: Búcsú. 23.05: Híradó 3.

TV2

17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. 18.00: Telesport. 18.25: Gyermeknek! 18.48:

TV2. 19.00: A dezertőr. 20.30: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.50: Napzárta. 22.35: Alvilági kérés. 23.05: Gondolkodó. Kb. 23.50: TV2.

RTL PLUS

6.00: Halló Európa — Jó reggelt Németországnak! 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Telebutik. 11.00: Baretta. 11.45: A főnök. 12.30: Komolyzene délidőben. 13.00: A mai nap műsora. 13.05: Telebutik. 13.30: Kaliforniai klán. 14.15: Airwolf. 15.00: Nők a pult mögött. Csehszlovák filmsorozat. 15.45: Üzleti hírek. 15.55: Hírek. 16.00: A Springfieldek története. 16.50: Gazdagok és szépek. 17.15: Játékshow. 17.45: Pronto Salvatore. 17.55: Hírek. 18.00: Baretta. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.10: Karlchen. 19.12: Időjárás-jelentés. 19.20: Knight Rider. Akciófilmsorozat. 20.15: Három fenegyerek mindent letarol. Olasz filmvígjáték. 21.55: Explosiv. 22.40: Hírek. 22.50: Nik, a gyilkos. Amerikai akciófilm. 0.30: A csendes-óceáni kapcsolat. Amerikai kalandfilm. 1.55: Esti mese felnőtteknek. 2.00: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás-jelentés. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás-jelentés. 7.39: Üzleti hírek. 7.58: Időjárás-jelentés. 8.00: Egyveleg. Könnyűzenei koncertek, klippek. 15.30: Chart Attack. Brit slágerlista. 16.30: Hullámhosszon. Élő telefonos műsor. 18.30: Európa rockja. Fialalok, zene, divat. 19.30: Időjárás. A tavalyi év sorozataiból. 20.00: Hegyi kerékpározás. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Hegyi kerékpározás. 0.10: Hírek, időjárás. 0.20: Egyveleg. 1.20: Időjárás. A tavalyi sorozatokból. 1.50: Egyveleg. 2.00: Műsorzárás.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: Új Világ. 17.10: Esély a daloknak. Pascal variétéje. 17.30: Konyhatitkok. Michel Oliver receptjei. 18.00: Számok és betűk. Játékos vetélkedő. 18.20: Pihenődő. 19.00: Horgász-vadász magazin. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillagó papiros. Magazinműsor. 20.00: Jelenidő. Dokumentumműsor. 20.55: Sportmagazin. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Keddi kalendárium. Aktuális társadalmi kérdések. 23.50: Kerevet. Interjú Genevieve Dormann újság- és íróval. 0.15: Fúziók. Műszaki tudományos műsor. 0.45: Műsorzárás.

SATI

6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.35: Közkórház. 9.25: Háztartási ötletek. 9.30: Műsorelőzetes. 9.35: Szomszédok. 10.00: Hírek. Időjárás. 10.05: Tévébolt. 10.30: Dr. Solm főorvos. NSZK játékfilm. 12.15: Tesztelési ötletek. 12.25: Szerencsekerék. 13.00: Tévétőzsdé. 14.00: Műsorelőzetes. 14.05: Kimba, a fehér oroszlán. 14.30: Természetbarátoknak. Horoszkóp. 14.40: Közkórház. 15.30: Boldog napok. 15.55: Az arany lövés. 16.05: Bumper

körzete. Krimisorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Cannon. Krimisorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Különleges osztag. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Jack Grant a saját útját járja. Kétrészes minisorozat. 23.10: Hírek. Sport. Időjárás. 23.20: Jack Grant a saját útját járja. II. rész. 1.55: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: TV-naptár. 8.25: Hírek. 8.30: Gyermekműsor. 9.00: Iskolatelevízió műsora. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió műsora. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — nézzék! 15.05: Műsorismertetés. 15.15: Éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.15: TV-napló I. 17.35: Gyermekműsor. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Tudományos program. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: TV-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Lotóhúzás. 20.05: Játékfilm. 21.40: TV-napló III. 22.00: Kapcsolásos magazin. 23.30: Hírek. 23.35: A szerdai műsor ismertetése.

2. műsor: 16.55: Műsorismertetés. 17.00: Hírek. 17.05: TV-naptár. 17.15: Iskolatelevízió műsora. 18.15: Zágrábi panoráma. 18.30: Szlavóniai és baranyai körzeti program. 19.30: TV-napló. 20.00: Komolyzenei műsor. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Második világháború. 21.40: Szórakoztató kedd. 23.10: A szerdai műsor ismertetése.

Szabad Európa Rádió

keddi műsor

6.00: Kezdődik a nap. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Az élet megy tovább. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Periszkóp. 10.40: Figyelfő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó, hírek. 12.10: Földközelség. 12.40: Nyugati folyóiratszema. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: Nyitott szemmel. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Magyar lapokból idézünk. 14.00: Hírek. 14.10: Periszkóp. 14.40: Figyelfő. 15.00: Hírek, műsorismertetés, délutáni revü. 16.00: Hírek. 16.10: Autórádió. 16.40: Hobby. 16.50: Párizsi magyar figyelfő. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Magyar lapokból idézünk. 19.00: Hírek. 19.10: Emberek, művek, események. 19.40: A technika világa. 20.00: Hírek. 20.40: Könyvismertető sorozat. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap késő esti kiadása. 22.30: Az élet megy tovább. 23.00: Hírek. 23.10: Emberek, művek, események. 23.40: A technika világa. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Könyvismertető sorozat. 0.45: Műsorzárás.

Bobák László

1950-ben születtem Jászárokszálláson. Amatőr festő vagyok.

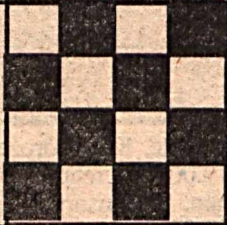
Hosszabb ideje a fővárosban élek, de lélekben máig is a Jászság fia maradtam. Ide húznak vissza a gyökerek, a gyermekkor éveinek emlékei. Nem véletlen hát, hogy festészetem is ebből a talajból táplálkozik, leggyakrabban az Alföld, a jászsági táj jelenik meg képeimen. Ennek a tájnak a jellegzetes formavilágát, sajátos hangulatát igyekszem megragadni. Valami módon megmenteni legalább az alkotásaimban azt a letűnőben lévő világot, aminek pusztulása immár szinte megállíthatatlan. Eltűnnek a régi utcák, házak, lebontják a tanyákat, kivágják a fákat, szennyeződnek a vizek. Az ember azt a természetet teszi tönkre, aminek évszázadokon keresztül a megélhetést, az életet köszönhetette, de ami nélkül élni ezután sem lehet.

Alkotásaimmal az alföldi ember sajátos életterét, a tanyavilágot próbálom megörökíteni a következő nemzedékek számára.

Portischék nélkül sincs gond

Magyarország a második helyen

Késő este befejezték a Szovjetunió—Egyesült Államok mérkőzés függőben maradt partiját Luzernben, a 2. sakkcsapat-világajnokságon. Ezen a szovjet Gurevics — Mihail — legyőzte az amerikai Guevicset — az ugyancsak a Szovjetunióból elszármazott Dmitrijt —, s ezzel a címvédő szovjet válogatott 3:1-re megnyerte a találkozót. Két forduló után fölényesen vezetik a táblázatot Magyarország előtt, annak ellenére, hogy két legjobbjuk, a világbajnok Garri Kaszparov és elődje, Anatolij Karpov nem is játszott az első két napon. Kaszparov — mint ismeretes — bejelentette, hogy többé nem indul csapatversenyen, Karpov érkezését pedig hétfőre, azaz a harmadik forduló napjára várta a szovjet csapatvezetés.

Még a második forduló krónikájához tartozik az afrikai válogatott szenzációszámba menő 2,5—1,5 arányú győzelme a jóval esélyesebb holland csapat ellen. A németalföldiek ráfizettek elbizakodottságukra, arra, hogy pihentették legjobbjukat, a

világbajnokjelölti döntőben érdekelt Jan Timmant. A „fekete földrészt” sakkozói az első három táblán tartották a döntelent, míg a negyedikben a két évvel ezelőtti szíriai zónaközi döntőről ismert tunéziai Slim Bouaziz legyőzte Rini Kuijff nemzetközi mestert.

Befejezték az első fordulóbeli Jugoszlávia—Anglia mérkőzés függőben maradt partiját. Damljanovics remizett Adams-szel, s a mérkőzés is 2—2-es döntelentellett ért véget. Az állás a harmadik forduló előtt: Szovjetunió 6,5 pont, Magyarország 5, Jugoszlávia 4,5, Anglia és Svájc 4—4, Kuba 3,5 (1), Hollandia 3,5, Afrika 3, Kína 2,5 (1), Egyesült Államok 2,5.

A magyar csapat szereplése eddig felülmúlja a várakozást. Mintha a játékosok bizonyítani akarnák, hogy Portisch Lajos, Ribli Zoltán és Pintér József távollétében is megállják a helyüket. Különösen a vasárnap, a nagy esélyesek között emlegetett Anglia elleni döntetlen szép eredmény.

Rehabilitáló közönségsiker Lisszabonban

A súlyemelés, amelyet a szöuli olimpia doppingbotránya alapjaiban rengetett meg, most Lisszabonban, ha nem is háborút, de csatát nyert, és mondhatni, egy fehér folt lekerült a súlyzók világának térképéről. Amellett a gála sikere javíthat azon a negatív megítélésen, amelyet a sportág pozitív (dopping)esetei váltottak ki.

A kilábalás egyik segédeszköze a tisztulás, a tiltott dolgok — módszerek és gyógyszerek — száműzése lehet, továbbá az, hogy legyen, aki a súlyemelés mellé odaáll, s hajlandó támogatni egy nehezebb, kritikusabb helyzetben is. Elsősorban a szponzorokról van szó, akik közül némelyek elpártoltak, míg mások megmaradtak, sőt, már új mecénások felbukkanására is akad példa. A legfrissebb éppen Lisszabonból való: A Világ Kupa Gála az idén már a HAITAI dél-koreai óriáscég nevét viselte, s a reklámhordozók, vagyis a súlyemelők, akiknek küzdelmét a portugál tévé is közvetítette, honoráriumot kaptak. A jövőben várhatóan tovább növekvő bevételre tehetnek szert. (A Portugáliában győztes kínai mintegy 5000 dollárt „szákitott ki” a főszponzor zsebéből.)

Úgy tervezik — miként azt dr. Aján Tamás, az IWF főtitkára említette —, hogy a jövőben nem csupán a gálát, hanem az előzetes, a fináléra selejtező valamennyi VK-viadalt is pénzdíjas versennyé teszik. Azon is gondolkodnak, hogy a Világ Kupa lebonyolítása, pontszámítási rendszere egyszerűbb, könnyebben követhető legyen. Ildomos olyan megoldást alkalmazni,

amely lehetővé teszi, hogy gyakorlatilag bárki nyerhessen a gálán, de közben ne csak töredékeket mentessék át a versenyzők a Világ Kupa-sorozat előző állomásain szerzett pontjaiknak. Aztán arra is oda kell figyelni, hogy a súlyemelőélet bizonyos tagjai — elsősorban a szovjetek — ne csak holmi muszájfeladatnak tekintsék a részvételt a gálán, hanem minél jobb eredményre törekedve alaposan felkészülten érkezzenek a döntőre.

(Egyes vélemények szerint azért tanúsítanak közömbösséget a gála iránt, mert pénzdíjaik jelentős részét a szovjet sporthivatal fölőli le...)

Kupavisszavágók mától csütörtökig

Európa megint Madridra figyel

Amint az szinte megszokott már, az európai labdarúgó-kupák második fordulójának visszavágóit is három játéknapon bonyolítják le. A két magyar együttes, a BEK-ben érdekelt Bp. Honvéd és a KEK-induló Ferencváros — akárcsak az összes csapat — szerdán játszik. A kispestiek a nyolcaddöntőben 0—2-ről indulnak harcban Lisszabonban a híres Benfica ellen, a ferencvárosiak pedig Szegeden igyekeznek kiharcolni a legjobb tizenhat közé jutást azt követően, hogy Bécsben 1—0-ra kikaptak az osztrák Admira Wackertól.

A bajnoksapatok versengésében kiemelkedőnek ígérkezik a madridi szuper rangadó, amelyen a Real és az olasz BEK-címvédő AC Milan találkozik. A milánói első 90 percben az itáliaiak 2—0-ra nyertek, de szerdán korántsem mehetnek biztosra. Mivel Münchenben igen jól vitézkedett az albán bajnok Nentori, akadnak, akik szenzációt tippelnek a tiranai visszavágóra. A Bayern München mindössze 3—1-re nyert a bajor fővárosban, s ha most 2—0-ra győzne a Nentori...

Eindhovenben is ritka nagy csatára van kilátás, a holland PSV Eindhoven ugyanis mindössze egygólos vereséget szenvedett Bukarestben a román bajnok Steaútól. A kupagyőztesek vetélkedésében a holland edző, Johan Cruyff vezérelte Barcelona bizakodhat a harmadik fordulóba kerülésben, hiszen a belga Anderlecht elleni idegenbeli 0—2 után dán és holland légiósaival fordíthat. Az UEFA Kupában az olasz bajnoki évadot szépen kezdő UEFA Kupa-címvédő Napolinak aligha lesz túlzottan megerőltető a svájci Wettingen elleni győzelem kivívása.

Az első találkozó (0—0) után Maradonának biztos továbbjutónak számítanak. Az egyetlen csütörtöki összecsapáson Dértári Lajos (és persze Komora Imre, Török Péter szakvezetők) csapata, az Olympiakos Pireus a Viennával szemben már úgy is továbblépő, ha csak 0—0-ás döntelent ér el.

BEK:

14.00 óra: Nentori Tirana (albán)—Bayern München (nyugatnémet), első mérkőzés: 1—3, 15.00: Benfica (portugál)—Bp. Honvéd, 2—0, 18.00: Szredec (bolgár)—Sparta Praha (csehszlovák), 2—2,

19.30: PSV Eindhoven (holland)—Stea Bucuresti (román), 0—1, 19.30: FC Tirol (osztrák)—Dnyepz Dnyepropetrovsk (szovjet), 0—2, 20.00: KV Mechelen (belga)—Malmö FF (svéd), 0—0, 21.00: Real Madrid (spanyol)—AC Milan (olasz), 0—2, 21.00: AEK Athén (görög)—Olympique Marseille (francia), 0—2.

KEK:

14.00: Sampdoria (olasz)—Borussia Dortmund (nyugatnémet), 1—1, 14.00: Dinamo Bucuresti (román)—Panathinaikos (görög), 2—0, 16.00: Djurgarden (svéd)—Real Valladolid (spanyol), 0—2, 17.00: Partizan Beograd (jugoszláv)—Groningen (holland), 3—4, 17.30: Ferencváros—Admira Wacker (osztrák), 0—1, 18.00: Dynamo Berlin (keletnémet)—AS Monaco (francia), 0—0, 18.00: Barcelona (spanyol)—RSC Anderlecht (belga), 0—2, 20.00: Grasshoppers (svájci)—Torpedo Moszkva (szovjet), 1—1.

UEFA Kupa:

Kedd:

19.30: Hamburger SV (nyugatnémet)—Real Zaragoza (spanyol), 0—1, 19.30: Austria Wien (osztrák)—Werder Bremen (nyugatnémet), 0—5, 19.30: Dundee United (skót)—Royal Antwerpen (belga), 0—4, 20.00: FC Liège (belga)—Hibernian (skót), 0—0, 20.45: Auxerre (francia)—Palloseura Rovaniemi (finn), 5—0.

Szerda:

14.00: SSC Napoli (olasz)—Wettingen (svájci), 0—0, 17.00: Szpartak Moszkva (szovjet)—1. FC Köln (nyugatnémet), 1—3, 17.00: Sochaux (francia)—Fiorentina (olasz), 0—0, 17.00: Banik Ostrava (csehszlovák)—Dinamo Kijev (szovjet), 0—3, 18.00: Juventus (olasz)—Paris SG (francia), 1—0, 18.00: Valencia (spanyol)—FC Porto (portugál), 1—3, 19.00: Zsalgirisz Vilnius (szovjet)—Crvena Zvezda (jugoszláv), 1—4, 19.30: VfB Stuttgart (nyugatnémet)—Zenit Leningrád (szovjet), 1—0, 19.30: Rapid (osztrák)—FC Bruges (belga), 2—1, 20.00: Karl-Marx-Stadt (keletnémet)—Sion (svájci), 1—2.

Csütörtök:

20.00: Olympiakos Pireus (görög)—Vienna (osztrák), 2—2

Két új csapat a jégkorong OB II-ben

Ismét gyarapodik a magyar jégkorong. A következő OB II-es bajnokságban két új csapat is részt vesz. Mindkettő vidéki, s a Dunántúlt képviselik.

Győrött szinte a jégpálya átadása óta kergetik a pakkot a sportág hívei. Ma már huszonötön alkotják a csapatot, amely az elmúlt idényben több mérkőzést is játszott. A Rába-partiak jó kapcsolatot alakítottak ki a pozsonyi Skoda-szerviz jégkorongcsapatával, és kölcsönösen ellátogattak egymáshoz.

— Végre adott minden feltétel ahhoz, hogy benevezünk az OB II-es bajnokságba — újságolta örömmel Tislér Károly, a Mirelit SE elnöke. — A hűtőháztól kaptunk százezer forintot, és használhatjuk az autóbuszukat. Cserébe felvetjük a Mirelit nevet. Segít bennünket a műjégpályát üzemeltető Sportcentrum is. A palánk egész felületét eladhatjuk, s a reklámbevételekből befolyt összeg fele a miénk lesz.

A városban nagy az érdeklődés a fiatalok körében a hoki iránt. Ezért határozott úgy a Mirelit SE, hogy az utánpótlás-nevelés érdekében az idei szezonban megszervezi az általános és a középiskolások bajnokságát. Persze, a

szabályok itt kicsit mások lesznek, hiszen a gyerekek többségének egyelőre nincs védőfelszerelése.

Tatabányán 1987 szilveszterén vehették birtokukba a város lakói a műjégpályát, és természetesen azonnal szerveződött egy jégkorongcsapat. A Városi Szabadidősportlétesítmények Intézménye úgy segítette a lelkes tatabányai és környékbeli fiatalokat, hogy hétvégenként reggel hét és kilenc óra között ingyen biztosított számukra edzéslehetőséget. Itt is huszonöt körül van a csapat létszáma.

Mi is elindulunk az OB II-ben — mondta Sirkó András, a tatabányai hokisok szóvivője. — A korábbiakhoz képest javulnak a körülményeink, ugyanis elkészül az öltözőépület a pályán. Persze, azért van még gond Tatabányán. Annak idején úgy állították fel a palánkot, hogy az tíz centivel kijebb került, mint ameddig jég van. Allítólag jövőre kijavítják ezt a „hibát”, ám a jégkorongozók, a bajnokságban, Győrött lesznek kénytelenek lejátszani hazai mérkőzéseiket. A két új csapat is bizonyítja: a hivatalos sportvezetés bármennyire is nem törődött évtizedeken át Magyarországon a jégkoronggal, a hoki mégis életképes.

(ms)

Jövőre is forog a ring

Újabb sportág legjobbjai küzdenek világbajnoki pontokért Magyarországon: 1990. szeptember 2-án gyorsasági motoros Grand Prix viadalt rendeznek a Hungaroringen. Mindezt Nádasi János, a Magyar Autó- és Motorsport Szövetség főtitkára és dr. Medgyes Zsuzsa, az Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat idegenforgalmi igazgatója jelentették be hét-
től, azt követően, hogy hazaérkeztek a hollandiai Maastrichtből, a Nemzetközi Motorkerékpáros Szövetség (FIM) elmúlt héten megtartott kongresszusáról.

A főtitkár azt is elmondta, hogy jövőre még két gyorsasági világvérseny lesz a három éve átadott magyaródi versenypályán: április 29-én superbike

világbajnoki és három kategóriában Európa-bajnoki futamot bonyolítanak le.

A kongresszuson, amelyen 51 ország képviselőjében 480 küldött vett részt, arról is döntöttek, hogy Magyarország kapja három salakos világbajnoki viadal rendezési jogát. Eszerint május 27-én Nyíregyházán junior középdöntőre, június 3-án Miskolcon felnőtt egyéni középdöntőre, július 8-án Szegeden a csapatküzdelmek egyik fordulójára kerül sor.

Eldölt az is, hogy június 17-én Kaposvárott a cross Európa-bajnoki, július 7-én és 8-án pedig Pécsen az enduró (hosszú távú terepmotoros) világbajnoki futam mezőnyét láthatják vendégül.

Feltámad-e a Fradi?

Csupa panasz Rákosi Gyula, a Ferencváros vezető edzője és elkeseredésében rendhagyó szavakat mondott: „Ilyen teljesítmény után azt sem bálnám, ha néhány játékosom lemondaná a szerdai mérkőzést...” A továbbiakban arról is panaszkodott, hogy többen sérültek, betegek, de a tatabányaiak elleni 0-1-et mégsem ennek tulajdonította.

— Egy-két játékosnak egészen megdöbbentő a felfogása — mondta. — A Honvéd elleni idegenbeli győzelem után azt hitték, hogy a Tatabánya ellen elég csak kimenni a pályára. Sajnos, az őszi idényben ez nem először fordult elő. Aztán olyan játékos is akadt, akit még háromnegyed órával a mérkőzés előtt is hiába kerestem az öltözőben, a tribünről nyugodtan nézte a tartalékok találkozó-
ját.

Az elmondottakhoz még annyit fűzött hozzá az edző, az Admira Wacker ellen is az a legnagyobb gondja, hogy gólképtelenek a csatárok, gólok nélkül pedig nincs továbbjutás. „Ötven-ötven százalékosnak ítélem meg a szegedi esélyeinket” — tette hozzá. A Ferencváros hétfőn délelőtt az Üllői úton tartotta utolsó budapesti edzését, s kora délután utaztak a Tisza-parti városba. Rákosi a már említett sérülések, betegségek miatt csak kedden, Szegeden hirdeti ki az Admira Wacker elleni összeállítást. A mérkőzés 17.30 órakor kezdődik.

A MÁVINFORM értesíti az utazóközönséget, hogy a Ferencváros—Admira Wacker labdarúgó kupamérkőzés helyszínére, Szegedre november 1-jén, szerdán mentesítő vonatot indítanak Budapestről, a Nyugati pályaudvarról 13 órakor. A vonat Szegedig nem áll meg. A mentesítő gyorsvonat a labdarúgó-mérkőzés után 20.30 órakor indul vissza

Szegedről Budapestre. Útközben a ceglédi, kőbánya-kispesti és a zuglói vasútállomáson áll meg.

*

A Bp. Honvéd már gyakorlatilag kiesett, csodával határos lenne, ha Liszabonban a budapesti 0-2 után kiharcolnák a továbbjutást. Így érthető, hogy Both József vezető edző már a tisztes helytállással elégedett lenne. Különösen azok után, hogy idehaza sem megy a játék a Honvédnak.

Az edző szerint ennek a gyengeségnek három alapvető oka van. Ezekből kettőt el kell fogadni, hiszen a piros-fehérek a nyáron további kulcsbembereket adtak el külföldre, eme tény magával hozta a másik okot, azt, hogy sérülések, betegségek, eltiltások esetén valóban tartalékos a Honvéd. A harmadik okot azonban csak idehaza szokás elfogadni. Arról van szó, hogy egy reflektorfényben lévő csapat törvényszerűen összeroppan a hármas kötelezettség (bajnokság, kupa, válogatott) terhe alatt.

Tényleg, milyen nehéz a futballistasors: szerda-szombat-szerda-szombat! S így mehet akár hónapokon keresztül. Mennyivel nagyobb esélye lenne a Bp. Honvédnak, ha az európai gyakorlattól eltérően szombattól szombatiig terminusban készülhetek volna játékosai... Nehogy már bedőljünk a kísértésnek! Nem lenne akkor sem sokkal több esélye a magyar csapatnak.

A jó kondíciót ugyanis nem rápihénéssel, hanem a tiszta felkészülési időszakokban elvégzett és hétközben is beiktatott kemény munkával lehet megszerezni.

Négy telitalálatos

A Sportfogadási és Lotóigazgatóság tájékoztatása szerint a totó 43. játékhetére 8 608 159 darab szelvény érkezett be. A nyereményalap: 53 848 199 forint. Ebből a jutalom 11 720 944 forint. Az I. és IV. nyerőosztályra egyenként 12 638 176 forint, a II. és III. nyerőosztályra egyenként 8 425 451 forint került felosztásra.

A nyeremények:
13 plusz egy találatos szelvény 4 darab, nyereményük egyenként 2 976 098 forint, 12 találatos szelvény 12 darab, nyereményük egyenként 631 909 forint, 11 találatos szelvény 670 darab, nyereményük egyenként 10 060 forint, 10 találatos szelvény 9547 darab, nyereményük egyenként 706 forint, 9 találatos szelvény 76 369 darab, nyereményük egyenként 132 forint. A kifizetés időpontja: 20 000 forint alatt november 4-től, 20 000 forint felett november 8-tól.

Kulissza

Hét éve már, hogy tízezer ember kántálta egy ország nevében — az ő nevét. Majd beleremegtek a Budapest Sportcsarnok vadonatúj falai a tőrékeny világsztár életébe. A higadtabbak magukba fojtották feszültségüket, s csak, amikor már végképp nem tűrttethette magát senki sem, akkor tört elő a csöndesebbjéből is, amit mások már percek óta harsogtak: Mariann, Mariann, Mariann...

És Mariann, mint a kisgyerek, aki a karácsonyfa alatt találja álmai villanyvonatát, mosolygott. A meghatótságtól, attól, hogy bizonyossá lett benne, őt tényleg nagyon szeretik, s mi más tehet ilyenkor, önkéntelen és végtelenül őszinte mosollyal viszonozza a bőkezűséget.

Eltelt hét év, és Mariann sír. Az éterben, az egész ország füle hallatára. Egy osztrák asszony magyarul sír.

Gódorné Nagy Mariann, az évtized kimagaslóan legjobb magyar kézilabdázónője az osztrák válogatott tagjaként érkezett az elmúlt héten az Elegant Kupára. Ausztria csapatában játszott — Magyarország ellen. A torna színhelyén hívta föl telefonon a Rádió munkatársa, s ő, miközben makacsul ragaszkodott vélt igazához, meg-megtántorodott, s elcsuklott a hangja. Hát persze, hogy elcsuklott, elvégre...

Elvégre mi is történt?

Ahogy ő magyarázza, idehaza nem kellett. A bécsi Hypobank játékosaként senki sem volt kíváncsi rá idehaza. Ugyanakkor a válogatott edzője, aki egyben klubbeli mestere is, hosszú ideje unszolta: ugyan, vegye már föl az osztrák állampolgárságot, s ha a magyaroknak nem kell, játsszon Ausztria nemzeti csapatában.

Végül igent mondott.

Szabó István, a magyar válogatott tréneré másképpen emlékszik. Ő állítja, hogy igenis többször felajánlották Mariannak a címeres mezt, hívták őt, de ő mindig kitért a válasz elől. Szerinte anyagiak állnak a fur-

Azok a szép napok...

csa „nemzetváltás” háttérében, nem pedig holmi sértődöttség.

Túlzottan is egyszerű lenne bármelyik vélemény mellett kiállni, márcsak azért is, mert — mint tudjuk — az igazság sohasem fekete vagy fehér csupán. Most mégis hajlok rá, hogy inkább Gódorné igazsága mellett voksoljak. Talán épp az ő érdekében. S talán, mert nem hiszem el róla, hogy amúgy is jólmenő profi lévén eladná a lelkét is még több pénzért.

Meggyőződésem: Mariann dühből lett osztrák. Úgy érezte, hogy ő, akinek annyian tapsoltak, akit annyian szerettek, hirtelen közömbössé lett. S a közönyt nem volt képes megemészteni. Az egykoron villanyvasútnak örülő kisgyerekekre most nem figyelt senki, s ő mérgében odavágta a vázát a velencei tükörhöz. Aztán el-pityeregte magát.

A szépséghiba — büszkén állítom, ólomlábakon álló elméletben — csupán annyi: Mariann már nem gyerek. Az ország, a válogatottság pedig nem váza, s a legkevésbé sem velencei tükör.

Mariann most sír, mert vívódik önmagával, hiszen tudja, végzetesen hibázott. Olyat tett, ami jóvátehető. Megpróbálta elfelejteni a Budapest Sportcsarnokot, a falakat szétrepesztő hangorkánt, a csapattársakat, Csornát, az indulást, mindent. Megpróbálta, de nem sikerülhet neki.

Most Magyarország ellen játszik. A decemberi dániai világbajnokságon talán éppen az ő vezérletével győzi le az osztrák válogatott a magyart. A pályán nyilván mindent megtesz majd új csapata sikeréért. Mint a vérbeli profik.

De aztán... Az öltözőben már emészti magát, mert az életben amatőr volt. Amatőrebb minden magyar kézilabdás lányánál, akik csak az esetleges vereséget siratják majd.

Bruckner Gábor

Teljes tanácstalanság a MASZ-ban

Se elnök, se főtitkár

A Magyar Atlétikai Szövetség közgyűlésén alig másfél hete elnöknek megválasztott Kaszás Ferenc lemondásával váratlan helyzet alakult ki, és ezt jól jellemzi a MASZ jelenlegi apparátusának pillanatnyi tanácstalansága is.

A megkérdezettek általános álláspontja szerint a szerdai elnökségi ülésnek kell tisztáznia e helyzetet.

Dr. Facskó István, a szövetség megbízott főtitkára Amszterdamban volt az európai naptáregyeztető kongresszuson, és csak hazafelé jövet, vasárnap, a repülőgépen a sajtóból értesült Kaszás Ferenc lemondásáról.

— Abszolút tájékozatlan vagyok, egyáltalán nem ismerem a hirtelen kialakult körülményeket — nyilatkozta az MTI munkatársának. — Kizárólag annyit tu-

dok, mint minden más újságolvasó, csak a sajtóból szerzett információkkal rendelkezem.

Mi most a teendő?

— Nem tehetünk mást, mint nagyon várjuk a szerdai elnökségi ülést. Itt a MASZ-ban mindannyian nagyon reméljük, hogy az elnökség végleges döntést hoz személyi kérdésekben, mert ebben a bizonytalanságban nagyon nehéz dolgozni. A sportág legfőbb érdeke most az, hogy álljon végre helyre a rend! Az október 21-én elfogadott alapszabály értelmében egyébként az elnök megválasztása kizárólag a közgyűlés jogkörébe tartozik, így azt nem várhatja senki, hogy szerdán az elnökség új elnököt jelöl ki. Viszont dr. Facskónak teljesen igaza van abban, hogy a főtitkárról feltétlenül dönteni kellene, mert féltő, hogy különben a személyi problémáknak a sportág issza meg a levét.

Köszöntjük FARKAS

nevű olvasóinkat.

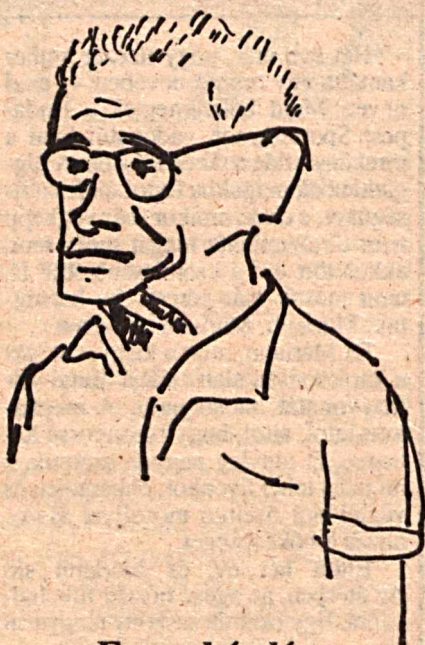
Farkas ősmagyar személynévként is előfordul (gondoljunk az újabbak közül Kempelen Farkasra, Bolyai Farkasra): ez a „farkas állt” kifejezésből alakult, úgynevezett jelentéstapadással. A farkas a török népek jellemző totemállata, nálunk Kurd a neve, s hogy ez is élt nálunk, bizonyítja a Tolna megyei Kurd helység. Az ilyen nevekkel azt szerették volna elérni, hogy az újszülött olyan erős, bátor legyen, mint a nevét adó vadállat. Ez a nap Szent Farkas püspök napja is. Az Úr 994. esztendejében, amikor nálunk Géza fejedelem uralkodott, a regensburgi püspök őszi látogató körútra indult egyházmegyéjében. A püspököt Wolfgangnak hívták (magyarul: Farkasnak keresztelték át) és nagy népszerűségnek örvendett nemcsak a svábok és bajorok közt, hanem egész Európában. Mindenütt elsősorban tudományáról volt híres, aztán rendíthetetlen apostoli buzgóságáról és munkabírájáról.

A Nap két: 6.26 órakor
nyugszik: 16.30 órakor

A Hold két: 8.33 órakor
nyugszik: 16.48 órakor

SZÁVAI | KALENDÁRIUM

Géza | Október 31.: Farkas

Fogas kérdés

Gondoltam:
Hogyha a vén Farkas fogad,
Viszek neki farkasfogat.
De kidobott:
„Fiam, minő farkasvakság!
Nem fog kell, hanem farkasság!”

Változékony idő

Nyugat felől átmenetileg mindenütt erősen megnövekszik a felhőzet, futó eső, záporosó az északi országrészben várható. Időnként élénk délnyugati, helyenként erős északnyugati szél lesz. A legalacsonyabb hőmérséklet 5, 10, a legmagasabb nappali hőmérséklet 13, 18 fok között várható.

Az MTA—Soros Alapítvány történész díjai

Az MTA—Soros Alapítvány Bizottság első ízben adta ki a Szűcs Jenő és Ránki György nemrég elhunyt neves történészek emlékére alapított díjakat. Az elismerő okleveleket Berend T. Iván, az MTA elnöke nyújtotta át hétfőn az Akadémia székházában. A Szűcs Jenő-díjat — amellyel évente a legjelentősebb középkori, illetve újkori egyetemes történelmi mű szerzőjét tüntetik ki — az idén Gyórfy György történésznek ítélte oda a kuratórium. Ezzel, a magyar történettudomány kiváló képviselőjének, Árpád- és Istvánkor-kutatásainak eredményeit ismerték el. A Ránki György-díjat — amelyet az utóbbi évek kiemelkedő, XIX. és XX. századi egyetemes vagy magyar történelmi műért adják — Gergely András történésznek adományozták. Ezzel Széchenyi-kutatásainak eredményeit, s az Egy nemzet az emberiségnek című tanulmánygyűjteményét méltatták.

Testvérvárosi kapcsolat

Arese — Mosonmagyaróvár

Testvérvárosi kapcsolatra lépett egymással Mosonmagyaróvár és Arese — az Alfa Romeo autógyár központja, a milánói vonzaskörzet egyik fontos ipari települése. A helybeli baráti társaság kezdeményezésére magyar kulturális hetet rendeztek kiállítással, filmbemutatókkal és néptáncgyűjtés felépítésével. A rendezvényre és a megállapodás megkötésére népes városi tanács küldöttség érkezett Mosonmagyaróvárról Aresebe, amely egyes történelmi adatok szerint a középkorig visszavezethető magyarországi kapcsolatokkal rendelkezik. Sok szó esett természetesen a jelenlegi magyarországi politikai változásokról is. A magyar kulturális hét megrendezésében közreműködött a Római Magyar Akadémia.

Október 31: a reformáció napja

Ezen a napon, 1517. október 31-én Luther Márton teológiai professzor ki-függesztette a wittenbergi templom kapujára 95 tételét, amelyekben fellepett a bűcsúval ízött visszaélések ellen, és kifejtette a katolikus dogmáktól eltérő elveit. A reformáció antifeudális társadalmi-politikai és ideológiai mozgalom, lényegében pozitív szerepet játszott a társadalmi fejlődésben.

Az új egyházi mozgalmakat protestáns egyházaknak nevezték. Hazánkban a reformáció elsőként Erdélyben hódított híveket magának.

Nézőpontok

Napközben: a magyar vendéglátásról. Bosszantó élmények a rádió mellett a hallgatókban, jól fészült válaszok a magas besztású vendéglátós szakemberektől. Mit tesz akkor, ha a vendég órákat időz egyetlen kávé mellett...? Érdekes kérdés, de lassan idejémtúlt. Igaz, az osztályon felüli helyek éppúgy, mint az olcsó talponállók nem panaszkodnak a forgalomra, törzsközönységük fogyasztási szokásai azonban jócskán eltérnek nemcsak egymástól, de a majdnem idilli egykori középosztálytól is. Számukra nincsen hangulatos kiskocsmá, olcsó, de jó konyhájú étterem, elérhető áron kínáló kávéház. És ki emlékszik arra, amikor a nyugdíjasok elfröccsözhettek a délelőtti a kisváros kerthelyiségében, az elégedett család fő megvacsoráztathatta komolyabb anyagi megrokkolás nélkül két gyermekét és feleségét, vagy vidéki munka alkalmával számolgotás nélkül beülhetett

ebédelni egy középkeresetű polgár másodosztályú helyre? Ma legfeljebb egy szendvicset enged meg honfitársunk magának, jól kiválasztva a büfét, gyorskifőzdét.

A megítélés persze társadalmi helyzethez és főleg pénztárcához kötődik. Az étren keresztül szül a példa, szigorúan hétköznapi és valamennyitnket érintő mennyi borralót adna a vendéglátás hazai vezéregényisége, ha egy szendvicset egy üveg sör fogyasztása után 170 forintot számol a pincér? Szemrebbenés nélkül hangzott el a szép kerek kétszáz forint. Na persze, csak ha udvarias volt a kiszolgálás és hideg a sör.

Azért reménykedem, a felszolgálók közül kevesen hallották. A hozzám hasonlóknak meg, számoltak magukban, jó hosszán.

—takács—

Tiltott játék a Bongó—2

Az OTP tudomására jutott, hogy Bongó—2 néven tiltott szerencsejáték van forgalomban. Ettől az OTP és a TV2 elhatárolja magát. Tájékoztatásul közlik, hogy az említett játék megszerzésében, lebonyolításában sem az OTP, sem a TV2 semmiféle feladatot nem vállalt. Tájékoztatják a lakosságot, hogy az illetékes hatóságoknál kezdeményezték a szükséges intézkedéseket a tiltott Bongó—2 játékkal kapcsolatban.

Lakásnyeremény-betét

Az OTP november 15-étől az 50 000 és a 25 000 forint címletű lakásnyeremény takarékbetét mellett a 10 000 forint címletű betétet is bevezeti. Minden 5000 darab 10 000 forintot lakásnyeremény-betétkönyv után egy lakást sorsolnak ki. A kisebb címletű, tehát 10 000 forint összegű betét kibocsátásával az OTP-nek az a célja, hogy a kevesebb pénzzel rendelkező ügyfeleknek is nyeresi lehetőséget biztosítson.

Önök helyett kérdztük:

„A tegnapi lapok, híradások tették köz-hírré, hogy nyolcvanmillió amerikai dollár tőkével Magyar Alap létesült a magánkezdemenyezések támogatására. Andrew Sarlós kanadai üzletember azt is bejelentette, hogy az összeget már letétbe helyezték, a jövő héten nyílik meg Budapesten az alap kezelésére létesített vegyes vállalat irodája. Ez ötven százalékban a Magyar Nemzeti Bank, felerészben nyugat-európai és észak-amerikai cégek, pénzüzetek tulajdona.

— Hol kereshetjük néhány nap múlva a vegyes vállalat irodáját? — kérdeztük Barta Jánost, a Nemzeti Bank főosztály-vezető-helyettesét.

— Ideiglenesen a Budapest Bank épületében kezdik működésüket, amíg alkalmas helyet nem találnak.

— A vállalkozóknak létesült ez az alap. Ez igen tág fogalom, kik pályázhat-

Hol keressék a Magyar Alapot?

nak? Nem félő, hogy egy szűk kör élvez előnyt az elbírálásnál, kiválasztásnál?

— Egyáltalán nem fordulhat ez elő. Állami vállalatok vállalkozásaitól kezdve kft-k, részvénytársaságok, magánvállalkozók is jelentkezhetnek. Nyilvánvalóan a legjobb hozamú befektetéseket részesítik majd előnybe a pályázatok rangsorolásánál. A prioritást élvező ágazatok, elsősorban a feldolgozóipar, a gyógyszer-vegyipar, az idegenforgalmi-turisztikai vállalkozások kínálnak jó esélyt.

— Az már önmagában garancia, hogy profitalapon döntenek. De vannak-e már most érdeklődők, akik a Magyar Alapot szeretnék megpályázni?

— Elvi úton a gyógyszeripari vállalat, egy szálloda informálódott tőlünk és a Suzuki összeszerelő vegyes vállalat is jelezte ilyen szándékát.

T. Zs.

Megrendelőlap

Megrendelem a DÁTUM c. napilapot

...példányban és kérem, hogy a következő címre kézbesítsék.

A megrendelő neve:.....

Cím: (város, kerület, utca, ltp. emelet, ajtó):.....

Az előfizetés díja egy hónapra: 200,— Ft,

negyedévre: 600,— Ft,

fél évre: 1200,— Ft,

egy évre: 2400,— Ft.

mely az előfizető személyét 1989. december 31-ig feljogosítja díjtalan lakossági apróhirdetés igénybevételére.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem ki.

aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül az alábbi címre adják fel:
Vidéken: Postahivatal, helyben
Budapesten: Hírlapelőfizetési és Lapellátási Iroda (HELIR) Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.

A TALENTUM

Oktatási Stúdió

a következő tanfolyamokat indítja 6—9 fős csoportokban:

Gimnáziumi előkészítők
(matematika, angol, magyar)
990,— Ft.

Felzárkóztatás
gimnazistáknak
(matematika, kémia, magyar) 1450,— Ft.

Érettségi előkészítők:
(matematika, angol, magyar)
1650,— Ft.

Felvételi előkészítők
(matematika, fizika, kémia, biológia, földrajz, magyar, történelem, angol, művészettörténet) havonta
780,— Ft.

Beiratkozás 16.30—18 óráig:
XII., Kiss J. altábornagy u. 15.
(Táncsics Gimn.) Telefon:
06-11/810-160 (Telinformix).

APRÓHIRDETÉS

Rikkancsok jelentkezését várja Budapesten Papp László vállalkozó, aki a Dátum és más független lapok terjesztésével foglalkozik. Cím: XIX. (Kispest), Gábor Andor u. 23. földszint 2.

Felsőfokú gépész végzettséggel, vezetői gyakorlattal állást keresek Szekszárdon vagy környékén. Választ „Sokoldalú” jellegre a kiadóba.

Hosszú platós IFA-t vennék lehetőleg érvényes műszakkal és ármegjöléssel. Ajánlatokat Szekszárdon a Tolna Megyei Szolgáltató Ipari Szövetkezet központi fodrászüzletébe, Mészáros Istvánné férfi fodrásznak.

240 m²-es befejezés előtt álló családi ház, benne műhely+ipari áram, gazdálkodásra is alkalmas. Megtekinthető minden nap. Cím: Vörös Károly, Decs, Erdős Emil u. 10.

Biohumuszgiliszta előnyös feltételekkel, OTP hitelre is kapható. Érdeklődni: egész nap Tolna, Alkotmány u. 48. Telefon: 74/400-300/26 munkaidőben.

Egy 9 éves és egy 8 éves kanca és egy másfél éves csődör csikó eladó. Érdeklődni: Várdomb, Római u. 12. Vass.

Gépjármű technikus állást keres Tolna megyében. Választ „Minden megoldás” jellegre kiadónkba.

Hagyatékból származó szobabútor eladó. Érdeklődni a 74/40-385-ös telefonszámon.

M&M SZOFTVERHÁZ KFT

Az M&M Szoftverház Kft a közeljövőben megnyitja Szekszárdon számítástechnikai és híradástechnikai szaküzletét:

- Számítástechnikai gépek; kisgéptől — nagygépig
- Számítástechnikai segédanyagok, leprellők
- Szakkönyvek
- Telex, telefax, fénymásoló, telefonközpont
- Híradástechnikai cikkek
- Szoftverképzés — megrendelőink igénye szerint
- Szervizszolgáltatás
- Tanfolyamok szervezése, oktatási igény szerinti témában
- Bizományos tevékenység
- Ingyenes szaktanácsadás

Várjuk kedves ügyfeljeinket!

Cím: 7100 Szekszárd,
Beloianisz u. 1—3. V. emelet (Párház)
Telefon: 74/12-122

Dátum Lap- és Könyvkiadó ajánlata!

V. Horváth Mária:

Vadászsákmány — nemcsak vadászoknak

— Politika és vadászat? — Vadászkerölcs és vadászkerölcstelenség? — Volt-e helyenként jog- és törvénytörés? — Kik vadásztak? — Mire és hogyan? — Kik nem vadásztak? — Hatalom és sport? — Természetvédelmi horror? — Kor-körkép és kór-körkép —

Persze, sok-sok feddhetetlen vadással találkozhatnak.

A Dátum című szabadelvű napilap olvasói már megismerkedhettek a sorozattal.

A szeptember végén megjelenő könyv még közzé nem tett riportokat és véleményeket is tartalmaz.

Postai utánvétellel küldjük megrendelőinknek.

Ára: 58,— Ft

Megrendelhető:

Dátum Lap- és Könyvkiadó,
7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

Hirdetését telefonon is feladhatja

Budapest	141-4655
Pécs(72)	41-580
Szekszárd(74)	16-277
Dombóvár(74)	66-779
Paks(75)	11-173
Tolna(74)	40-476
Gerjen(75)	37-060

DÁTUM

Péti-show

Korántsem a címhez illő vidámsággal nyugtázták az illetékesek, hogy a Péti Nitrogénművekért a hétfői nyilvános árverésen mindössze 600 millió forintot ajánlottak a kért 3,5 milliárd helyett. A szanáló szervezet úgy vélte, ajándék lenne az ígért összegért a péti szülőhelyét odaadni, ezért inkább lemondott a sürgős orvoslásról. (A szanálás tudniillik ezt jelenti eredetileg, nem bulldózeres bontást és gyárbecsukást...). Nagy kérdés azonban, hogy lesz-e erre lehetősége, s alkalmas-e ehhez a tegnapihoz hasonló péti-show? Az egyik alkudozó, aki történetesen a BVK és egy világcég képviselőjében lépett föl, elmondia az árverésen a gyakorlatlanság, tájékozatlanság és a felkészültség hiánya volt jellemző. Másrészt (már hihetőleg saját jövőendő gyárát látva) aggodott az üzembiztonság és a megkötendő üzletek miatt.

Az igazi péti-show talán az lett volna, ha ezek után megkérdezik a munkásokat, akik aligha alszanak nyugodtan. Aztán a gyár jelenlegi helyzetéért felelősöket, akik viszont bizonyosan békésen hajlítják tervutasításban megöszült fejüket nyugovóra. Ha mindez megvan, nem ártott volna megtudakolni, vajon mi a véleménye a felhasználóknak az ott készült termékekről, s nem lenne-e kedve, mondjuk az összes tévesznek összefogni azért, hogy amit eddig méregdrágán kaptak, azt ezután reális áron élvezhessék! Akármilyen szegények is, alighanem össze tudnák adni a megfelelő összeget, hiszen az nem olyan sok, amint a szanálók híresztelik, de nem is olyan kevés, ahogy BVK-ék gondolják. Show, ami show, ez lenne az igazi péti-show...

Töttös Gábor

A Béres-csepp nem mindenható!

A Magyar Orvosi Kamara nyilatkozata

A Magyar Orvosi Kamara tagjait mélyszéles aggodalom tölti el a Béres-cseppek körül kialakult helyzet miatt. Különösen aggasztó, hogy az emberek jó része úgy tájékozódott a filmből, miszerint a rák gyógyíthatatlan, illetve a Béres-cseppek gyógyítják azt. A korán felismert rák nagy százalékban biztonságosan gyógyítható. A cseppek hatássága nem bizonyított, alkalmazása más gyógymód helyett megbecsülhetetlen káros hatást okoz. Elfogadjuk, hogy a cseppeknek erősítő hatásuk van, de nem bizonyított, hogy a rákos betegségeket gyógyítja. Az Orvosi Kamara felajánlja szellemi kapacitását és segítségét a szer mielőbbi kipróbálásához. Ugyancsak aggodalomra ad okot, hogy a rák gyógyításával kapcsolatos orvosi eljárásokat károsnak tüntetnek fel és misztifikálnak más, egyáltalán nem bizonyított hatású eljárásokat.

Lélegzetelállító

felvételeket is tartalmaz az a videosorozat, amellyel az amerikai „National Geographic Society” kívánja meghódítani a német (NSZK) állat- és természetbarátokat is. A magas színvonalú program kb. 60 kazettából áll, s képesnek látszik arra, hogy teljesítse küldetését, azaz hogy meghódítsa az ez irányú érdeklődőket. A gyűjtemény-dokumentáció első hat kazettája a napokban jelenik meg a könyvesboltokban és más terjesztőknél. 1993-ig további 54 kazetta (darabonként 49,90 DM) követi őket. Néhány elektronikus és kalandgyűjtemény

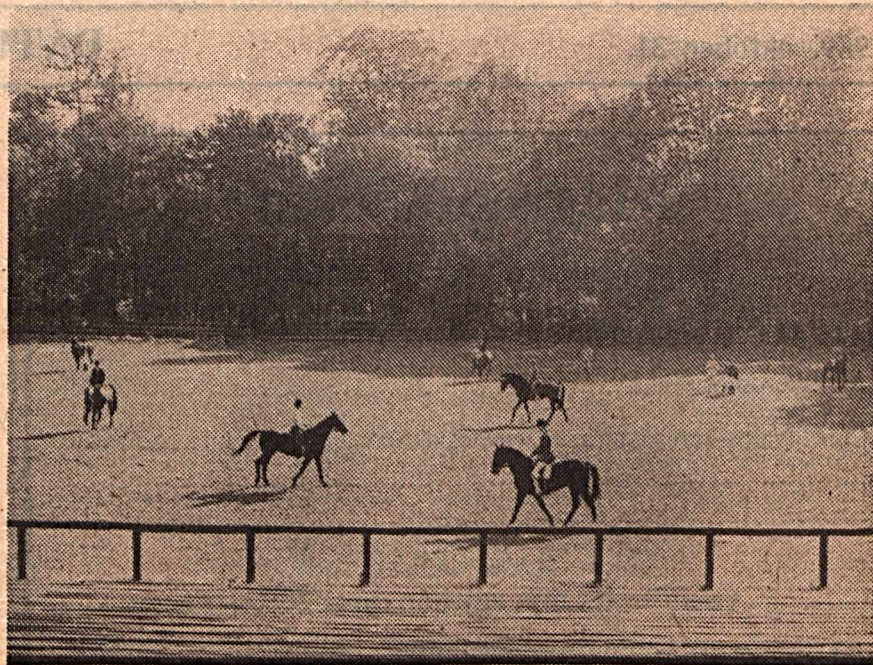
egészíti ki a sort. Életveszélyes ragadozókról, tigrisekről és párducokról is beszámolnak. Izgalmas az a kazetta, amely az Antarktisz gyilkos hűsevőjéről, a jegesmedvééről készült. Egy következő felvétel képeket ad a kb. 4 km mélyen a tenger fenekén lévő Titanic-roncokról is. A német változat szinkronhangja Heinz Sielmann, az orrhangú tv-veterán, akit a hollywoodi drámai felfedezőfilmek ismert alakjaként üdvözölhetnek ismét rajongói. A dokumentáció kitűnő, ezt mi sem igazolja jobban, hogy az elmúlt héten végzett piaci felmérések szerint, az eladott példányok száma az USA-ban meghaladta a kétmilliót.

— r — a

Az SZDSZ szolidaritási nyilatkozata

1989. október 28-án öt jelentős csehszlovákiai ellenzéki mozgalom felhívására több mint tízezer ember tüntetett a prágai Vencel téren, a Csehszlovák Köztársaság kikiáltásának 71. évfordulója alkalmából. A Jakes-féle pártvezetés és a kormány menesztését, demokráciát, szabadságot követelő elvbarátainkat erőszakkal oszlatta szét a rohamrendőrség. A párbeszédet követelő békés prágai megmozdulásra gumibotok rendőrtámadás volt a válasz. A hírlagnökségi beszámolók szerint 120 tüntetőt tartóztattak le, további sorsukról nincs tudomásunk. Barátaink, veletek vagyunk az alapvető szabadságjogokért és a csehszlovák megújulásért folytatott harcokban! Küldöttgyűlésünk szolidaritási veletek, elítéljük a rendőrtámadást, követeljük a letartóztatottak azonnali szabadon bocsátását!

Éljen a CHARTA '77! Éljen a csehszlovák demokrácia!

Nagyvászonyi idill

Fotó: — kapfinger —

Öregek öröme

Törökszentmiklóson tegnap rendezték meg a Szolnok megyei nyugdíjasok II. Ki mit tud? döntőjét. Poros fogalom: Ki mit tud?

De a rendezvény címében volt egy új szó: nyugdíjasok. Akik innét vagyunk az 55—60 éven, nehezen képzeljük el; mit jelent búcsút mondani a rendszeres munkának, és évek alatt lassan megismerkedni az idős kor rémével, a feleslegesség-tudattal. Országszerte sok helyütt — az elsők között Baranyában és Pécsen — mozdult meg az emberi tisztesség és szövetkezett az állami szervezet jobbik felével: Balogh Istvánné tanárnő, pszichológus, aki a baranyai, pécsi szociális otthonok lakóinak lelki gondozását látta el, már évekkel ezelőtt meg-

szerezte az öregeknek az alkotás, a siker örömét. Az idős, de ügyes kezek munkái sorában néha remekművek is akadtak, szőnyegből, játékból, sokféle munkából álló kiállításokon. Ezeket minden esztendőben megrendezte.

Most a Törökszentmiklósi Városi Művelődési Központ és a helyi pszichológiai szolgálat összefogásával ez az alföldi város lett a közművelődés és lelki gondozás modern együttműködésének egyik hazai fészke. Tegnap nívódíjakat is osztottak a Szolnok megyei öregeknek. De az igazi nagydíj a Törökszentmiklósi Városi Művelődési Központnak járna, immár két esztendeje.

(földessy)

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondok köszönetet azoknak a honfitársainknak és külföldi személyeknek, akik a Magyar Köztársaság kikiáltása, illetve ideiglenes elnökevé történt megbízatásom alkalmából jókívánásaikat és üdvözlőleveleiket küldték címre — dr. Szifros Mátyas.

Lesz Suzuki—Ikarus?

Az Ikarusban nem cáfolták meg azokat a japán lapjelentéseket, amelyek szerint valószínűleg mégis lesz Suzuki autógyártás Magyarországon. Az Ikarus vezetői szerint hosszú tárgyalások során megállapodtak: amíg nincs végleges döntés az ügyben, egyik fél sem tesz semmiféle nyilatkozatot. Most mégis napvilágra kerültek információk a tervezett együttműködésről. (A japán lapok állítása szerint Magyarországon évi 50 ezer 1000 köbcentiméteres kocsit készülné, s a vállalkozásban a Suzuki 40 százalékos részesedéssel venne részt.) Annyi mindenesetre bizonyos: a neves japán autógyár vezetője a napokban Budapestre jön tárgyalni.

Novemberben 14 milliós Bongó

Az Országos Takarékpénztár Sportfogadási és Lottóigazgatósága és a TV2 tájékoztatása szerint az októberi havi 7 milliós forintos főnyereménynek nincs tulajdonosa. A nyertes sorsjegy ugyanis eladatlan maradt a Somogy megyei Tab OTP-fiókjában. Ezért úgy határoztak, hogy a november havi Bongó-főnyeremény összegét megkétszerezik. A novemberi Bongó-játék főnyereménye így kivételesen 14 millió forint.

Holnapi számunkban olvashatják,

hogyan melyek egy gyilkosság mélyrétegei